ҲАР ТУП ҒЎЗАДА МЎЛ ҲОСИЛ ТЎПЛАЙЛИК!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 151 (3123). | Чоршанба, 4 август 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

1-«Оққўрғон» совхозининг «оқ олтин» далаларида ғўза парвариши намунали ўтмоқда. Суратда: 2-бўлимдаги комплекс механизациялашган звено бошлиғи Асқар Аҳмадалиев ўз агрегати билан ғўза қатор ораларига ишлов бермоқда. Звено аъзолари 45 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил кўтариш учун курашмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

БАЛЛИ, АЗАМАТЛАР!

— Пландаги 18 центнер ўрнига 30 центнердан пахта етиштирамиз. Бригадамиз аъзоларининг аҳдлари ана шундай — дала айланар эканмиз, Исмат ака ҳикоя қиларди,— бунинг учун ҳосилга-ҳосил қўшиш ойлигида ғўза парваришини қизғин давом эттираяпмиз.

Бригада бошлиғининг сўзлари тўғри эканлиги даладаги қайноқ ҳаётдан кўриниб турибди. Яшил ғўза қатор ораларини юмшатиб универсал гуриллаяпти. Звено бошлиқларидан Раҳмон Авазов, Яхшилик Бегинов ўртоқлар ҳар туп ғўзани кўзқорачўғидай асраш, сифатли парвариш қилиш, шона, гул, кўсакларни кўпайтириш чораларини кўришаяпти. Уларнинг ҳар бирига 45 гектардан ер бериктилган. Шу майдонларда кўчатнинг нормал қалинликда бўлиши таъминланган.

Шу кеча-кундузда миришкор сувчилар ҳосил тақдирига худди механизаторлар сингари жавобгар эканликларини чуқур ҳис этган ҳолда ишлашаяпти. Сув тараш икки сменада ташкил этилган. 60 ёшли Абулқосим ота Исмоилов сувчиларга бошчилик қилаяпти.

Қ. САЙДИНОХУНОВ.

Оққўрғон. К. Маркс номли колхоз.

МАШИНАГА МОСЛАБ

Ўртоқ Турсунали Дадажонов бошлиқ бригада аъзолари етти йилликнинг шу сўнгги йилида 80 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга қарор қилишган. Улар ўз ваъдаларига вафо қилиш мақсадида далаларда астойдил меҳнат қилишаяпти. Ғўза қатор ораларига кўнгилдагидек ишлов беришиб, бор ҳосилга-ҳосил қўшишаяпти.

Бугун пахтазорларни айланар экансиз, ёз бўйи қилинган фидокорона меҳнатнинг илк меваларини кўриб кўзингиз қувнайди, дилингиз хушнуд бўлади. Барча майдонлар бегона ўтлардан тозаланган, ҳашарот йўқ. Лозим топилган карталарга жилдиратиб сув таралган, талаб қилган карталардаги эгатлар юмшатилган, ҳар туп ғўзада 5—6 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин.

— Биз, — дейди бригада бошлиғи Турсунали Дадажонов, — бригадамизнинг жонкуяр кишилари билан фахрланамиз. Миришкорлардан Собиржон Раҳимов, Абдуқаҳҳор Олимов, ака-ука Мусунжон, Турдиали Деҳқонов ўртоқлар икки сменада ишлаб ҳар туп ғўзанинг қониб сув ичишини таъминлашаяпти, гуркиратиб яшнатишаяпти. Механизаторлардан Эргаш Қурбонов, Аҳмаджон Абдувалиев, Ғанижон деҳқонов ўртоқлар сувдан кейин етилган карталарни пешма-пеш культивация қилишаяпти.

Бу бригадада 60 гектар ердаги пахта асосан машина кучи билан териб олинади. Шунинг учун ҳам ана шу майдонлардаги ғўза машинабоп қилиб ўстирилмоқда. Бугун-эрта чеканка ҳам тамом бўлади.

К. БЕГМОНОВ,

Бекобод, Ленин номли колхоз.

ҲОСИЛДОРЛИК ОШАДИ

Тушки дам олиш пайти. Звено аъзолари дала шийпонига тўпланишган. Колхозчилар овқатланиб бўлиб, радиоприёмникдан ёқимли куй ва қўшиқларни ҳузур қилиб тинглаб ўтиришибди.

Шу пайт илғор хўжаликлар иши ҳақида лавҳа ўқиб қолинди. Шийпондагилар уни диққат билан тинглашарди.

— Ҳа, азаматларнинг иши чакки эмас, — деди звено бошлиғи Умар Истибоев. — Ғўза тупларида 7 тадан кўсак тўпланган бўлса уларнинг ютуғи. Ўрнак олсак арзийди.

Звено бошлиғи атрофда ўтирганларга бир-бир қараб қўйди.

— Ўзингизга маълумки, ҳозир звеномизда аҳвол ёмон эмас, — деди у сўзида давом этиб. — Ҳар туп ғўзада 6-7 тадан кўсак бор. Лекин, биз август ойининг биринчи ярмигача кўсаклар сонини камида 9-10 таданга етказишимиз керак. Ҳар бир соат ғанимат. Тадбиркорлик билан иш кўрмасак бўлмайди. Участка этагидаги ғўзаларни шу бир-икки кун ичида қондириб суғориб олсак дуруст бўларди.

Бу гап суҳбатга якун бўлди шекилли, звено аъзолари ўринларидан туриб дала томон йўл олишди.

Ҳа, Юқори Чирчиқ районидаги «Правда» колхози пахтазорларида меҳнат авжида. Колхознинг коммунист ўртоқ У. Истибоев бошчилик қилаётган звеноси ҳам мўл ҳосил учун тинмай кураш олиб боряпти.

Звено нарядсиз ишлашга ўтган. Унинг ихтиёрида 73 гектар ер бор. Гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун бел боғлашган бу азаматлар.

Далаларда олинган мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил тўпланмоқда. Ҳар гектарида 90 минг тупдан ғўза бор. Ҳозир ҳар тупда 6-7 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин.

Звенода ўтган йили 26 центнердан ҳосил кўтарилган эди. Унга бу йил ўз ишининг моҳир устаси механизатор Умар Истебоев бошчилик қилмоқда. Звено аъзолари билан маслаҳатни бир жойга қўйиб, ҳосилдорликни шу йилнинг ўзида 9 центнерданга оширишга аҳд қилдилар.

Миришкор пахтакорлар аҳдларига вафо қилиш учун ғайратга-ғайрат қўшиб ишлаяптилар.

А. АКБАРОВ.

Байроқдорлар

...Уни кўчадан, бозор ёки чойхонадан топмайсиз. Уйдагилардан сўрасангиз доимо «йўқлар» деб жавоб қилишади.

— Қизиқ, уни қаердан топиш мумкин?

Бу саволга колхоз қоровули аниқ жавоб берди:

— Гапнинг ростини айтсам укам, — деди қоровул, — ҳозир фермада ҳам йўқ. Яхшиси тўқайга боринглар. У ердан топасизлар...

Биз у кишини қишлоқ марказидан беш-олти километр узоқликдаги тўқайзордан топдик. Юзлари қуёшнинг иссиғида қизариб кетган. Пешонасини танғиб олган. Пичан ўраётган эди у.

Биз қидирган киши — Одил Эрматов, ажойиб киши экан. Унинг коммунистга хос ғайрат ва шижоатини кўриб хурсанд бўлдик. Одил ака бригада бошлиғиман деб қўл қовуштириб ўтирмапти. Бошқа чорвадорлар ёнига кириб, бирга тер тўкиб ишлаяпти. Унинг меҳнатсеварлигини ҳамқишлоқларигина эмас, қўшни қишлоқлардагилар ҳам яхши билишади.

У 30 йилдан бери тиниб-тинчимайди. Доим ҳаракатда, меҳнат билан банд. Қамишзорларни қуритиб экинзорларга айлантиришда, қир, тепаликларни текислаб пахтазор қилишда муносиб ҳисса қўшган. Партия ташкилоти уни қаерга юбормасин иккиланиб ўтирмайди. Жони-дилидан бажаради айтилган юмушни. Мана, икки йил бўлибдики, фермага раҳбарлик қилаяпти. Колхозимиз бадавлат бўлсин, чорвамиз кўпайсин, дейди у. Одил акада кечалари ҳам ҳаловат йўқ. Қўлига фонарь кўтариб, бедани чанқатмаслик йўлларини ўйлайди.

— Кўриб турибсизлар кун иссиқ, — дейди Одил ака, — шундай пайтда молларга кўк ўт бериб озиқлантирмасак бўлмайди. Биз молларимизни саратоннинг иссиғида семиз сақлаймиз. Қаҳратон қишнинг чилласидан эса, соғлом чиқариб олиш учун курашамиз.

— Қишга пухта тайёрланаяпмиз дейди ферма мудири. — Ўтган йили ҳар бир молга ўртача 16 центнердан хашак жамғаргандик. Бу йил эса камида 17 центнердан хашак тайёрлаймиз. Ҳозирги жамғариб қўйган хашагимиз 14 центнерданга тўғри келади. Шунга қарамай, ишни бўшаштирганимиз йўқ. Хашак тўплашни тўхтовсиз давом эттирамиз. 800 тоннадан зиёдроқ силос бостирмоқчимиз.

Идорадагилар колхозда хашак тўплаш якшанбалиги ўтказишга қарор қилдилар. Бунга колхоз раиси Султон Шерматов бош бўлди. У ҳам якшанба кунлари далага чиқиб ўроқчилик қилди. Зоотехник Қурбон Маҳмудов, шунингдек партком секретари, ревизия комиссиясининг раиси ва бошқа активлар ҳам хашак тўплашда, фаол қатнашадиган бўлиб қолишди. Федя Шираев, Боқижон Турсунов, Обид Комилжоновга ўхшаган чорвадорлар орасида колхоз активлари ҳам ишлайбошладилар. Улар ариқ ёқаларидаги барра қамишларни ва бошқа дағал ўтларни ўришиб ғарамларни кўпайтиришмоқда.

Қилинаётган меҳнат натижаси чакки эмас. Гўшт-сут етиштиришда колхоз анча олға силжибди. Биргина сут тайёрлашни олиб кўрайлик-а. Ҳар бир сигирдан сут олиш анча кўпайган. Ўтган йилнинг шу вақтига нисбатан 30 тоннадан ортиқ сут шаҳарлик биродарларга сотилибди.

Чорвачилик ишларини пухта ташкил қилиш юзасидан бошланган социалистик мусобақада Киров номли колхоз азаматлари ғолиб чиқишди. «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозидан ўзиб кетишди. Улар районнинг кўчма Қизил байроғини олишибди.

Ютуқ ғолибларни янгидан-янги резервларни қидириб топишга ва катта-катта ғалабаларни қўлга киритишга чорлаяпти.

— Кўчма Қизил байроқни, — дейди бригада бошлиғи, — қўлдан бермай маҳкам тутамиз. Кўпчиликнинг ишончини самарали меҳнатимиз билан оқлаймиз.

Киров номли колхоз азаматлари, суръатга суръат қўшмоқдалар, чорва маҳсулотларини кўпайтиришда, мўл-кўл ем-хашак базаси яратишда карвонбоши бўлмоқдалар.

М. ҒОЗИЕВ,

Янгийўл, Эски Тошкент қишлоғи.

Кўсаклар шода-шода

Ҳосилга-ҳосил қўшишда зарбдор ой ҳисобланган июль кўпгина илғор хўжаликларда, машъал бригада ва звеноларда зафарли натижалар билан якунланди. Ғўза баравж бўлиб ўсди, унинг ҳар тупида шода-шода кўсак ҳосил қилинди. Ўрта Чирчиқдаги машъал «Полярная звезда» колхозининг азамат деҳқонлари ҳам ўзларига қарашли 1630 гектар майдондаги ғўзани меҳр билан парвариш қилишаяпти. Улар июль ойида куч-га-куч, ғайратга-ғайрат қўшиб меҳнат қилганликлари, ишнинг кўзини билиб иш юритганликлари туфайли юксак мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил тўпланди.

Хўжаликнинг айниқса Тешабой Тоштенов бошлиқ участкасидаги ишлар дилни қувонтиради. Гектар бошига камида 30 центнердан хирмон кўтариш иштиёқида яшаётган бу участканинг пахтакорлари ҳозирга қадар ғўзага тўрт марта комплекс ишлов беришди. Ҳар туп ғўзада 9—10 тадан бўлиқ кўсак санашингиз мумкин.

— Зарбдор ойни зафарли якунлашимизда моҳир сувчиларимиздан М. Ҳамдиев, Б. Абдуқодиров, И. Номозов, механизаторларимиздан И. Юсупов, Қ. Сулаймонов, Ж. Умаров ўртоқлар катта роль ўйнашди, — дейди участка бошлиғи ўртоқ Т. Тоштенов,— улар шу кеча-кундузда ҳосилга-ҳосил қўшишни қизғин давом эттиришда ҳам бошқаларга ўрнак кўрсатиб ишламоқда. Биз ғўза чеканкасини туғаллаёздик . Колхозчиларимиз ғўзанинг тепа шохлари билан бирга ён шохларининг учини ҳам чилпиб кетмоқдалар. Тюпкочи механизаторимиз ўртоқ Х. Тоштенов бошлиқ звено чеканкани колхозда биринчи бўлиб туғаллади.

Колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Цой Дя Им бошлиқ участкаси пахтакорлари ҳам ғўза парваришини қизғин давом эттирмоқдалар. Хўжалик механизаторлари бу йил камида минг гектар майдондаги ҳосилни машиналар билан йиғиб-териб олишга сўз беришган. Далаларда 40 та «зангори кема» ишлайди. Ҳозир ана шу машиналарнинг ҳаммаси жадал суръатлар билан ремонт қилиниб, мавсумга шайланаяпти. Деҳқонлар эса ғўзани машинабоп қилиб ўстиришга, майдонларда бирорта ҳам бегона ўтни қолдирмасликка алоҳида аҳамият беришаяпти.

Бу колхознинг уста пахтакорлари августни ҳам зарбдор ой деб билиб, дастлабки кунларданоқ ишни янада авж олдиришга ҳаракат қилмоқдалар.

М. ОТАҚУЛОВ.

СИЛОС БОСТИРИЛМОҚДА

Мана уч кундирки, маккажўхоризорда эрта тонгдан то қош қорайгунча комбайнларнинг овози гуриллайди. Ахир ҳозир ҳар дам, ҳар соат ғанимат. Маккажўхорининг поялари тўлишиб, думбул сўтаси айни етилган пайт. Темир қизиғида босилмаса, маккажўхори поялари қуриб қолиши, ширасини йўқотиши мумкин. Сўнгра ундан бостирилган силос тўйимли бўлмайди. Комбайнчилар буни жуда яхши билишади. Шунинг учун ҳам улар машиналарини ишга пухта созладилар. Айниқса, Фаттоҳ Тўраев ғайрат қилмоқда. Қора Комилов ҳам ундан қолишмаяпти. Азаматлар бир-бирлари билан мусобақалашиб меҳнат қилишаяпти.

Ўрим бошланган дастлабки куни уларнинг ҳар бири 15—25 тоннадан маккажўхори поясини ўришган эди. Бугун 30 тоннаданга чиқариш учун бел боғлашган.

Фаттоҳнинг комбайни карта четига яқинлашганида машина келиб унинг агрегатига кўндаланг бўлди.

— Неча тонна чиқди, — деб сўради Фаттоҳ шофер Сайдихондан.

— Ўша мўлжал мўлжалда,— деди шофер,— бир тоннадан сал ортди.

Унинг жавобини эшитгач, комбайнчи Фаттоҳ ўзича ҳисоб-китоб қилиб кўрди. Ҳозир соат 4 га яқинлашиб қолди. Сайдихонга балли, ўраётган маккажўхори пояларини пешма-пеш ташиб турибди. Ҳозиргача 10 марта қатнабди. Ҳар қатнови икки тоннадан бўлса, 20 тоннага етиб қолибди. Кечгача яна ғайрат қилса 30 тоннадан ошиши мумкин. Қарс икки қўлдан чиқади, деб шуни айтадилар-да...

Маккажўхори майдони чеккасидаги очиқ жойга енгил машина келиб тўхтади. Ундан раис Убайдулла ака ва комплекс чорвачилик бригадасининг бошлиғи Тошпўлат Усмоновлар чиқиб келишди.

Раис маккажўхоризорга, комбайнчиларнинг ишига разм солар экан, хурсанд бўлди, комбайнчилардан ҳол-аҳвол сўрагач, бригадир билан маккажўхоризор ичига қараб йўл олди. Улар ҳам ўзларича хомчўт қилиб кўришди. Ҳар гектар ердан 450—500 центнердан силос ўриб олинаётганлиги маълум бўлди.

Орджоникидзе районидаги «Маданият» колхозида пахтачилик билан бирга чорвачилик ҳам кескин юксалмоқда. Бунинг бирдан-бир сири шундаки, колхозда ем-хашак тайёрлашга, айниқса, маккажўхоридан силос бостиришга катта аҳамият берилади. Бу йил 80 гектар ерда маккажўхори ўстирилди. Шунинг 20 гектари дон учун ажратилган. План бўйича 2400 тонна силос бостирилиши керак. Маккажўхори яхши парвариш қилинганлиги учун ҳосил мўл бўлди. Комбайнчилар силосни 3 минг тоннага етказамиз деб аҳд қилишди. Бунинг учун эса, фермага яқин жойда 3 та траншея ҳам қазилган. Бу траншеяларнинг ҳар бирига ўрта ҳисобда 800—900 тоннадан силос бостирилади.

— Бу йил мўл-кўл гўшт, сут етиштириш мақсадида, — дейди колхоз раиси, — комплекс чорвачилик бригадаси тузилди. Бригадада ҳаммаси бўлиб ўн киши меҳнат қилади. Булардан тўрт киши сут соғувчи, бир киши ем-хашак звеносининг бошлиғи, тўрт киши молбоқар бўлиб ишлайди. Ферма яқинида бригаданинг 80 гектарга яқин майдони бор. Бу ерда жўхори, лавлаги, беда ўстирилмоқда. Бригада аъзолари ҳамкорликда меҳнат қилишади. Сут соғувчилар, молбоқарлар бўш вақти бўлишса қараб туришмайди. Далага чиқиб меҳнат қилишади, экинга сув қўйишади, ўтини юлишади. Ахир бригада хўжалик ҳисобида ишлайди-да.

Бригада эришган дастлабки ютуқлар ҳаммани қувонтирди. Сут соғиб олиш ярим йиллик плани 115 процентга етказиб бажарилди. Район партия комитетининг аъзоси Раҳима Оғабекова бу бригаданинг энг моҳир сут соғувчиси. У ўзига бириктилган 20 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 2,5 минг литрга етказиб сут соғиб олиш учун курашмоқда.

Ҳам пахта, ҳам гўшт етиштиришни кўпайтирамиз. Ана шу шиор остида меҳнат қилаётган «Маданият» колхози меҳнаткашлари хўжалик йилини ҳар соҳа бўйича муваффақиятли якунлаш учун бел боғлаб янги марраларга интилмоқдалар.

Н. РИХСИЕВ.

АФҒОНИСТОН ШОҲИ МОСКВАДА

МОСКВА, 3 август (ТАСС). СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан Афғонистон шоҳи Муҳаммад Зоҳиршоҳ расмий визит билан бугун Москвага келди.

Она-Ватан бўйлаб

ЯНГИ «ЗИЛ»ЛАР

МОСКВА. Лихачев номидаги автомобиль заводида янги машиналар яратилди. Бу машиналар мавжуд юк машиналари асосида лойиҳаланди.

«ЗИЛ-133» автомобилининг янги бешта хили кўп юк кўтарадиган машиналар оиласига қўшилади. Бу юк машиналарининг мотори 220 от кучига эга! Бундай қувватли двигатель айрим янги хил автомобилларнинг 15 тоннага яқин юкташишига имкон беради.

Машиналардаги уч ўқнинг ҳаммаси етакчи ўқ бўлиб, шиналардаги ҳавонинг босимини йўлнинг характерига қараб, ҳайдовчининг ўзи кабинада туриб тўғрилай беради — «ЗИЛ-131» маркали янги автомобиль мана шундай хусусиятга эга. Бундай автомобиль шу туфайли 3,5 тонна юкни ортган ҳолда ҳар қандай чатоқ йўлдан ҳам бемалол ўта олади.

«ЗИЛ-130» автомобилининг шимолга мўлжалланган варианти Якутиянинг мураккаб иқлим ва йўл шароитида синовлардан муваффақиятли ўтди. Бу машина двигателини иситиб турадиган аппарат ҳар қандай қаҳратон совуқда ҳам моторни тез ишга солиб юборишга имкон беради.

Юк автомобилларининг сифатига, мустаҳкамлигига ва узоқ вақтга чидашига катта эътибор берилди. Бундай машиналар капитал ремонт қилинмай, 200 минг километр йўл боса олади. Янги автомобилнинг тезлиги соатига 85 километрга етади.

«ВАТАН ОВОЗИ» ГАЗЕТАСИ

ЕРЕВАН. 1 августда бу ерда «Ватан овози» деган ҳафталик газетанинг биринчи сони босилиб чиқди. Чет эллардаги арманлар билан маданий алоқа комитетининг органи бўлган бу газетанинг мақсади — Совет Иттифоқидан четда яшаб турган арманларни Совет Арманистонининг муваффақиятлари билан таништиришдир.

ҚУЗНЕЦК БЛЮМИНГИ ЯНГИЛАНДИ

НОВОКУЗНЕЦК. Кузнецк комбинатининг блюминги капитал ремонтдан кейин ўзининг биринчи маҳсулотини берди.

Бу блюминг биринчи беш йилликда қурилган эди. Чет эллардан келтирилган бу блюминг бир неча марта реконструкция қилинганидан кейин бутунлай ўзгариб кетди ва ажнабий марка унинг станинасидагина қолган эди.

Энди блюминг станинаси ҳам совет заводида ясалган станина билан алмаштирилди. Станнинг иш унуми аввалги ҳолатига қараганда бир неча баравар кўпайди. Ҳозир Кузнецк блюминги иш унуми жаҳонда энг юксак бўлган блюмингдир.

ЛИПЕЦК МИЛЛИОНИ

ЛИПЕЦК. Область колхозлари ва совхозлари давлат омборларига етказиб берган янги ҳосил ғалла бир миллион пудга етди. Кўп хўжаликлардаги ҳосил ғаллакорларни қувонтирмоқда. Масалан, Тербун районидаги «Россия» колхозида ҳар бир гектардан ўрта ҳисобда йигирма центнердан жавдар олинмоқда. Ери қоратупроқ бўлган Усмань, Добрин районларида ва бошқа бир қанча районларда буғдой бошоқларидаги донлар жуда ҳам бўлиқ бўлди.

Бироқ областда ғалла бир текисда етилаётгани йўқ. Ҳаво айниб турганлиги ҳосилни ўриб олишга ҳалақит бермоқда. Бундай шароитда колхозлар ва совхозлар техникадан яхшироқ фойдаланишга интилмоқдалар. Масалан, ғаллани ўриб бўлиш биланоқ, комбайн билан тўплаб, янчиш чоралари кўрилмоқда. Механизаторларнинг меҳнатига йиғиштириб олинган ғалланинг миқдорига ва ишнинг сифатига қараб ҳақ тўланмоқда.

Москвадаги «Физэлектроприбор» заводи мактаблардаги физика, электротехника ва химия кабинетларини асбоблар билан таъминлаб турувчи корхоналардан биридир.

Бу йил заводда тайёрланаётган маҳсулотлар сони анча ортди. Ҳозир завод осцилограф, овозни тебратиш генераторлари, модернизациялашган универсал ўлчов асбоблари, вольтметрлар, гальвонометрлар ишлаб чиқармоқда. Бу маҳсулотлар мамлакатимиздан ташқари чет элларга ҳам юборилмоқда. Ҳозир завод 20 дан ортиқ чет эл мамлакатларига ўз маҳсулотларини юбориб турибди.

Суратда: Валерий Вихров (чапда) ва Борис Петров ўртоқлар мактаб магнитафонлари қисмларини жойлаштирмоқдалар.

В. Кунов фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

УЛУҒ УСТОЗ ВА ЙЎЛБОШЧИ

Буюк олим ва революционер-курашчи Фридрих Энгельс бундан етмиш йил муқаддам, 1895 йил 5 августда Лондонда вафот этди. Фридрих Энгельс ҳамма мамлакатларнинг меҳнаткашлари учун синалган устоз ва йўлбошчи, ўзида Маркс ва марксизм билан боғлиқ бўлган ҳамма хислатларни мужассамлаштирган киши эди ва ҳамиша шундай бўлиб қолади.

Шахсий шуҳрат қозонишни асло ўйламаган, ўз шаънига нисбатан айтиладиган мақтовларнинг ҳеч бирига мутлақо тоқат қилмайдиган Энгельс ўлим тўшагида ётар экан, ўзини ҳеч қандай дабдабасиз дафн этишни, ҳоки солинган қутини имкон бўлиши биланоқ денгизга чўктириб юборишни илтимос қилди. Уни охирги йўлга фақат яқин дўстлари, турли мамлакатлардан келган шогирдлари ва сафдошларигина узатиб қўйишди. Энгельснинг асарларини чуқур ўрганган ва у билан шахсан учрашишни орзу қилиб юрган ёш В. И. Ленин унинг хотирасига бағишлаб ажойиб очерк ёзди. Энгельснинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисидаги шу очеркка В. И. Ленин улуғ рус шоирининг чуқур ғамгинликни ифодалаб берган қуйидаги ҳаяжонли сатрларини эпиграф қилиб танлади:

«Қандай ақл шаъни сўнди,
Қандай юрак урмай қўйди!»

Орадан сал вақт ўтмай, ўша 1895 йилнинг кузидаёқ Атлантик океаннинг Англиядаги курорт шаҳарчаси бўлган Истборн яқинидаги тўлқинлари унинг кулини ўз бағрига олди, зотан Энгельс ана шу жойда дам олишни яхши кўрар эди.

Энгельснинг ишлари, илмий коммунизм назариясини яратишга, ҳамма мамлакатлардаги ишчилар синфининг революцион курашига қўшган жуда катта ва кўп қиррали ҳиссаси унинг учун абадий ёдгорлик бўлиб қолди.

* * *

Энгельснинг ҳаёти ёшлик чоғлариданоқ ҳамиша машаққатли меҳнат ва қаттиқ кураш билан ўтди. У, 1820 йилда Пруссиядаги тўқимачилик фабрикаси хўжайинининг оиласида туғилди. Энгельснинг отаси ҳатто гимназияни тамомлашга ҳам имкон бермади ва уни дастлаб ўз конторасида ишлатди, бир йилдан сўнг эса Бремен шаҳридаги катта савдо фирмасига хизматга юборди. Ёш Энгельс ўзининг капиталист отаси ва шерикларининг савдо-сотиқ ишлари билан, ёлланган конторчилар ва ишчиларнинг турмуши билан тобора кўпроқ таниша борган сари, унда атрофидаги фойдапарастлик, мунофиқлик оламига ва мулкдорлар ҳукмронлигининг ўзбошимчалигига, меҳнаткашлар оммасининг қашшоқлигига ва забунлигига қарши норозилик тобора кучая берди. Энгельснинг ғоявий мардлиги уни ўзи туғилиб ўсган муҳит билан алоқани қатъиян узишига имкон берди.

1842 йилнинг кузида отасининг қистови билан Энгельс савдо ишидаги маҳоратни оширмоқ учун Англияга жўнади. Лекин у ерда ҳам савдо иши унинг учун асосий машғулот бўлмади. Энгельс мамлакат экономикасини ва у ердаги социал муносабатларни синчиклаб ўрганди, ишчилар ҳаракати билан танишди. Капитализмнинг ўша вақтдаги қалъаси ва ишчилар синфининг маркази бўлган Англияда Энгельс материализм ва коммунизм позициясига узил-кесил ўтди. У «Англияда ишчилар синфининг аҳволи» деган ўзининг китобини 24 ёшида ёзган эди. Лениннинг сўзи билан айтганда, «пролетариат фақат азоб-уқубат тортувчи синфгина эмас; пролетариат кечираётган жуда оғир иқтисодий аҳвол уни жадал билан илгари суради ва уни ўзини тамомила озод қилиш учун кураш олиб боришга мажбур этади, деб ҳаммадан олдин айтган киши Энгельс эди». (Асарлар, 2-том, 9-бет).

1844 йилнинг августида Парижда Энгельс Карл Маркс билан танишди. Энгельс сўзи билан айтганда, Маркс билан бўлган мана шу учрашувлар ва суҳбатлар вақтида улар «назарий соҳаларнинг ҳаммасида тўла равишда бир фикрда эканликлари» маълум бўлди. (Асарлар, 21-том, 220-бет). Уларнинг қарийб қирқ йил давом этган ва илмий коммунизм назариясини ишлаб чиқиш учун бебаҳо аҳамиятга эга бўлган жуда қалин дўстлиги ана шу вақтдан бошланди.

Маркснинг ақл-заковатини Энгельс ниҳоят даражада қадрлар эди у билан доимий алоқада бўлиб туришни ўзи учун буюк бахт деб ҳисобларди. Энгельс ғоят муҳтожликда яшаган Маркснинг оиласига моддий ёрдам бериб туриш имкониятига эга бўлмоқ учун Манчестердаги савдо конторасида кўп йиллар давомида фидокорона ишлаб турди. Маркс дўстидан мана шундай бебаҳо ёрдам олиб турганлиги туфайлигина, ўзининг «Капитал» асарини хомаки равишда туғаллаш имкониятига эга бўлди. Маркснинг ўзи ҳам Энгельснинг дўстлигини жуда қадрлар эди. Маркс билан Энгельснинг ўзаро муносабатлари коммунистик партиявий дўстликнинг ҳамиша абадий намунаси бўлиб қолади.

Маркс ва Энгельс ўзлари биргаликда ёзган «Муқаддас оила» ва «Немис идеологияси» деган дастлабки асарларидаёқ ўзларининг янги дунёқарашларини — диалектик ва тарихий материализмни асосан таърифлаб бердилар.

Энгельс ва Маркснинг актив ҳаракат қилишлари натижасида 1847 йилда тарихда биринчи бўлган «Коммунистлар иттифоқи» тузилди. Бу ташкилот меҳнаткашлар халқаро қардошлигининг шиори бўлган «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган шиорни ўз байроғига ёзиб қўйди. 1848 йилнинг январида пролетариатнинг назариячилари машҳур «Коммунистик партия манифести»ни тайёрлаб бердилар.

1848 йилда Германияда буржуа-демократик революция бошланиб кетди. Маркс ва Энгельс шошилинч ўз ватанларига келиб, бу ерда «Янги Рейн газетаси»ни ташкил қилдилар. Энгельс воқеаларга бой бўлган 1848—1849 йилларда чарчаш нималигини билмай, жуда кўп ишлади. У, пролетариат ва демократия манфаатларини ҳимоя қилиб, кўпгина ўткир мақолалар ёзди, йиғилишлар ва митингларда тез-тез қатнашиб нутқлар сўзлади, қўзғолончиларнинг сафларида оддий солдат бўлиб жанг қилди.

1848 йилги революция мағлубиятга учраганидан кейин. Маркс ва Энгельс Англияга қайтиб бордилар. Улар кучларини аямай, Европа революцияларининг тажрибаларини назарий жиҳатдан умумлаштиришга, ўз дунёқарашларини янада такомиллаштиришга, ҳамма мамлакатлардаги пролетар революционерларини бирлаштириш ва жипслаштиришга киришдилар. Улар бир қанча асарларида стратегия ва тактика масалаларига, давлат тўғрисидаги, пролетариат диктатураси тўғрисидаги, унинг революциядаги иттифоқчилари тўғрисидаги ўз таълимотларини ривожлантиришга алоҳида эътибор бердилар.

1850 йилдан 1870 йилга қадар Энгельс Манчестерда яшади ва ишлади. Бу ерда у, ҳарбий масалаларни ўрганишга кўп эътибор берди, армия тўғрисида, ҳарбий техника, стратегия ва тактика тўғрисида жуда кўп асарлар ёзди, келажак социалистик ва коммунистик жамиятнинг армияси тўғрисидаги асосий қоидаларни биринчи марта ишлаб чиқди. Энгельс уруш ва армия тўғрисидаги марксизм таълимотининг асосчиси бўлиб қолди.

Энгельс табиёт фанларини: физика, химия, биология, астрономия ва бошқа шу каби фанларни ҳам зўр бериб ўрганди. У, «Табиат диалектикаси» деган асарида материалистик диалектиканинг умумий қонунлари табиатда ҳам амал қилаётганлигини кўрсатиб берди.

Энгельснинг миллий озодлик ҳаракати тўғрисидаги асарлари ва айтган фикрлари унинг жуда катта назарий меросида муҳим ўрин олиб турибди. Буюк интернационалист Энгельс буржуа миллатчилигига ва шовинизмга ниҳоят даражада муросасиз бўлиб, барча революционерлардан мазлум ва мустамлака халқларни ҳеч сўзсиз ҳимоя қилишни талаб этди.

Энгельс 1864 йилда ташкил этилган I Интернационалда катта иш олиб борди. У, Интернационалнинг ғоявий душманларига — прудончиларга, лассалчиларга, бакунинчиларга, инглиз тред-юнионларининг оппортунистик йўлбошчиларига қарши кураш олиб боришда Марксга ёрдамлашиб турди. У, Маркс билан бирга Парижнинг қаҳрамон коммунарларига ёрдам уюштирди, сўнгра эса, Париж Коммунаси енгилганидан кейин, тарихдаги биринчи пролетариат диктатурасининг тажрибасини назарий жиҳатдан умумлаштиришга ўз ҳиссасини қўшди.

Маркс 1883 йилда вафот этганидан кейин, Энгельс ишчилар ҳаракатида марксизмни ривожлантириш ва ёйиш йўлида жуда катта иш қилди. У «Оила, хусусий мулк ва давлатнинг келиб чиқиши», «Людвиг Фейербах», «Социализмнинг утопиядан фанга ривожланиши» ва бошқа шулар каби классик асарларни ёзди. Марксизмни бузиш, уни гўё ҳамма жойда ва ҳамма вақт ярай берадиган ўлик догмаларга айлантириш йўлидаги ҳар қандай уринишларга Энгельс тамомила муросасизлик билан муносабатда бўлди.

Энгельс ўз умрининг кейинги ўн икки йилини Маркс «Капитали» 2 ва 3-томларининг қўлёзмаларини нашрга тайёрлашга бағишлади. Ленин бу жуда катта ишга баҳо бериб, бундай деб ёзган эди: «Дарҳақиқат, «Капитал»нинг шу икки томи Маркс билан Энгельс икковлари яратган асардир». (Асарлар, 2-том, 13-бет). Энгельснинг асарларида ва хатларида «Капитал»нинг мазмуни чуқур тушунтириб берилган, ривожланишнинг ва капитализм ҳалок бўлишининг объектив иқтисодий қонунлари қандай характерда амал қилиши содда ва тушунарли қилиб изоҳлаб берилади. Маркснинг назариясини турли мамлакатлар экономикасини анализ қилишга ижодий татбиқ этишни Энгельс ишчилар синфи партияларининг тўғри сиёсатини белгиламоқ учун мутлақо зарур, деб ҳисоблади. Маркс ва Энгельс, сўнгра эса, Ленин ҳам шу нарсани неча марталаб кўрсатиб ўтдиларки, иқтисодий қонунларни назар-эътиборга олмаслик, объектив шароитлардан сакраб ўтиш йўли билан иқтисодий ва ижтимоий ривожланишни жадаллаштиришга уриниш муқаррар хатарли авантюризм ва ишчи партияларнинг сиёсатида муваффақиятсизликларга олиб келади.

Бўлажак коммунистик жамият тўғрисида «Анти-Дюринг»да баён қилинган фикрлар бойлиги ҳозирги вақтда, капитализмдан социализмга ва коммунизмга ўтиш даврида алоҳида катта аҳамиятга эга. Шу сабабли, турли мамлакатларнинг коммунистлари ўз мамлакатларида социализм ва коммунизм қуриш партиявий программаларини ишлаб чиқаётганларида коммунистик жамият қуришнинг асосий йўлларини кўрсатиб берган Энгельс ва Маркснинг мана шу ва бошқа асарлари билан маслаҳатлашмоқдалар.

Энгельс ўзининг бутун онгли ҳаёти давомида буржуа давлатларининг реакцион ташқи сиёсатига қарши курашиб келди. У, тинчлик вазияти пролетариатнинг революцион кучларини ривожлантирмоқ ва жипслаштирмоқ учун энг қулай вазиятдир, деб таълим берди. 1893 йилда Энгельс «Европа қуролсизланиши мумкинми?» деган мавзуда бир қанча мақолалар ёзди, пролетариатнинг ялпи тинчликни таъминлаш воситаси сифатида қурол-яроғларни қисқартириш ва қуролсизланиш программасини ўзининг шу мақолаларида илгари сурди ва асослаб берди.

Шу билан бир вақтда Энгельс мабодо урушнинг олдини олиш имкони бўлмай қолган тақдирда, революцион жангларга жиддий тайёргарлик кўриш керак, деб социалистларга маслаҳат берди. Энгельснинг бу маслаҳатларини Ленин юксак даражада қадрлади ва амалда рўёбга чиқарди. Эндиликда, жаҳон миқёсидаги кучларнинг нисбати социализм кучлари фойдасига тубдан ўзгарган янги тарихий шароитда Энгельс позициясининг донишмандлиги тағин ҳам яққолроқ бўлиб кўринмоқда.

Энгельс рус тилини ўрганди, Россиянинг адабиётини, экономикасини ва революцион ҳаракатини билар эди. У, рус революционерларига ёзган ва ўзининг асарларида эълон қилинган кўп хатларида чор Россиясида капитализмнинг ривожланишини чуқур анализ қилди, тез ўсиб бораётган рус ишчилар синфининг илғорлик ролини яққол кўрсатиб берди. У, Россияда марксизмнинг биринчи тарафдорлари — «Меҳнатни озод қилиш» группаси пайдо бўлганлигини ниҳоят даражада хурсанд бўлиб табриклади.

Энгельс Россияда революция тез орада бошланишига ўз умрининг охирги йилларида ниҳоят даражада амин бўлган эди. У 1895 йилнинг февралида Г. В. Плехановга юборган мактубида бундай деб ёзди: «... Башарти революция иблиси бирор кимсанинг гирибонидан бўғиб олган бўлса, ана шу кимса Николай II нинг ўзидир». (Асарлар, I-нашри, XXIX том, 380-бет). У, рус революционерларидан мана шу революцияга ҳар томонлама тайёргарлик кўришни талаб қилди.

Ҳозирги кунда марксизм-ленинизм байроғи инсониятнинг учдан бир қисми тепасида ғолибона ҳилпираб турибди. Бутун инсоният капитализмдан социализмга ва коммунизмга ўтаётган давр бошланди.

Вафотига 70 йил тўлган кунда унинг Марксга бағишланган сўзлари билан Энгельснинг ўзи ҳақида айтиш мумкинки, «унинг номи ҳам, иши ҳам абадий яшайди!».

Ю. ХАРИТОНОВ.

АТОМ АСРИ ХИМИЯСИ

Назарий ва амалий химия бўйича Халқаро иттифоқнинг XX конгрессида секциялардан бирининг иши радиацияли химияга бағишланди.

АПН мухбири Ирина Луначарская СССР Фанлар Академиясининг корреспондент аъзоси Виталий Гольданскийдан химиянинг бу тармоғи қандай масалаларни ҳал этиши ва унинг истиқболи ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

Химиявий реакцияларга радиоактив нурланишларнинг таъсири асримиз бошидаёқ биринчи марта кузатиб кўрилган эди. Лекин бу кузатишлар ўша пайтда тараққий эттирилмади ва назарий жиҳатдан ишлаб чиқилмади.

Фақат қирқинчи йиллардагина, оғир ядроларнинг парчаланиши кашф этилгач ва ядролик реакторлар яратилгач радиацияли химия амалда вужудга келди. Шунинг учун ҳам радиацияли химияни бу фаннинг энг ёш тармоқларидан бири деб асосли равишда айтиш мумкин. «Радиацияли химия» деб тушуниладиган шу мураккаб ва хилма-хил процессларга нималар киради?

Радиоактив нурланиш таъсири остида моддалар турли даражада ўзгаради. Уларда ионлар, таркибида йўқолиб кетмайдиган электронлар мавжуд бўлган молекулаларнинг бўлаклари — химиявий радикаллар пайдо бўлади, шунингдек, эркин электронлар ҳам ажралиб чиқади. Дастлаб бу бўлаклар энергияга эга бўлади. Бу энергия молекулаларнинг одатдаги иссиқлик остида пайдо бўлганига нисбатан кучлироқ, ҳатто химиявий алоқалар ҳароратидан юқорироқ кучга эга бўлади. Юксак энергияли тез ҳаракат қилувчи бўлакчалар ўзаро таъсир этади ва шунинг натижасида радиацияли химия, плазмали реакция, юқори температурали химия, ионосфера химияси процесслари бошланади. Бу процесслар шу қадар кенг тарқалган ва шунчалик катта аҳамиятга эгадирки, ҳозир химиянинг яна бир кенг тармоғи — юксак энергияли химия пайдо бўлмоқда. Радиацияли химия ана шу фан тармоғининг муҳим бир қисмигина бўлиб қолмай, у элементар жараёндаги табиатни ўрганиш ва бу соҳада юксак энергияли бўлакчалардан фойдаланишда ҳам катта роль ўйнайди.

Совет назариётчи олимлари радиацияли химияни ўрганишга катта ҳисса қўшдилар.

Профессор Виктор Тальрозе ионларнинг молекулалар билан реакцияга кириш механизмини ўрганиб чиқди. Академик Владислав Воеводский бу процессларнинг сувли эритмаларда боришини, профессор Пётр Долин билан профессор Наталия Бахлар эса ана шу жараённинг органик системаларда рўй бериш табиатини ўргандилар. Буларнинг барчаси янги назария — радиацияли химия процессларини ишлаб чиқишда катта роль ўйнади.

СССР Фанлар Академияси химиявий физика институтининг лабораториясида позитронлар ва позитрония атомларининг (позитрония атомлари позитрон ва электрондан иборат бўлиб, улар водороддан 920 марта енгилдир) иштирокида рўй берадиган химиявий ўзгаришларни кузатмоқдалар. Бу ишлар шунингдек, радиацияли химия процесслари механизмини аниқлашга ҳам ёрдам беради.

Сўнгги йилларда радиацияли химиянинг амалий аҳамияти ошиб кетди. Материалларнинг радиацияга таъсир кучини синаш ва уларни мустаҳкамроқ қилишда радиацияли химиядан фойдаланилади. Негаки, ядроли реакторларни яратиш учун нурлар таъсирида емирилиб кетмайдиган ана шундай мустаҳкам материаллар керак.

Радиациянинг фойдали таъсирини ўрганиш билан боғлиқ бўлган кузатишлар ҳам катта аҳамиятга эгадир. Янги материалларнинг хусусиятини химиявий усулда ўзгартириш синаб кўрилмоқда.

Совет олими профессор Владимир Карпов шу усулда янги материал яратди. Бу — полимерлар билан модификация қилинган ёғочдир.

Оддий ёғоч мономер деган модда билан шимдирилади. Кейин, радиация нурлари таъсири остида ёғочнинг ички қисмида мономерлар полимерларга айлантирилади. Шундай қилиб, чиримайдиган ва осонлик билан қайта ишланадиган материал пайдо бўлади. Бу материалнинг келажаги порлоқ. Ғарбий Европа журналларидан бири мазкур ихтирони 1964 йилда фан соҳасида эришилган ўнта энг катта ютуқлардан бири деб атаганлиги бежиз эмас.

Шина саноатида радиацияли химия усулларини қўллаш ҳам катта халқ хўжалик аҳамиятига эга. Шиналарни иссиқлик энергияси ва радиация билан вулканизация қилиш уларни тез ейилишидан сақлайди. Агар полимер материаллари, жумладан полиэтиленнинг полимерлар занжирлари нурланиш таъсири остида «тикилса» яъни уланса, бу материалларнинг термик қуввати ва электроизоляция қобилияти кучаяди. Бу усул лабораторияда синаб кўрилди ва ҳозир амалда қўлланилмоқда.

Яқинда химия фанлари кандидати Борис Цеткин янги бир қизиқ усулни таклиф қилди. Бу усулга биноан полимер материалларнинг хусусиятини исталган даражада ўзгартириб, комбинациялашган материаллар олиш мумкин. Бу газ фазасидан олинган, полимерлаштирилган радиацияли материалдир. Бу усулда ишланганда плёнка, тола ва порошокларнинг устки қатлами янги полимерлар билан қопланади. Реакция натижасида ҳар икки тоифали материал бир-бири билан қўшилиб кетади. Шундай қилиб, янги типдаги ион алмашувчи минерал-органик препаратлар ва ярим ўтказгичли толалар, икки тоифали полимер толаси ҳамда плёнкалар олинди.

Бу тола ва плёнкаларнинг ўзига хос хусусияти шундаки, ҳар иккала ички ва ташқи қатлам ҳам бир-бирига мос тушади. Газ фазаси билан полимерлаштириш ва химиявий синтез ёрдамида олинган полимерлар механик тарзда қатламларни ажратиб ўтириш заруратини қолдирмайди.

Радиация ёрдамида полимерлаштиришнинг катта имкониятлари бор. Бу ўринда кўпгина специфик ҳолатлар рўй беради, турли хил полимерлаштириш механизмлари яратиш имкони туғилади. Бу процессда гоҳ эркин радикаллар, гоҳ ионлар иштирок этади.

Радиациялаштириш усули қаттиқ жисмларни фойдали тарзда полимерлаштириш имконини беради. Бу усулда полимерлаштириш оддий химиявий усулдагидан бир неча миллион марта тезроқ рўй беради ва ҳатто 200 даража Цельсий совуқ температурада ҳам полимерлаштиришни амалга ошириш мумкин бўлади.

Турли ҳолатдаги — қаттиқ, суюқ ва газ ҳолидаги жисмларни биргаликда нурлантириш, яъни гетероген процесси айниқса катта аҳамиятга эга. Бу ўринда реакциянинг тезлиги кўпинча қаттиқ жисм устидаги қатламнинг энергия ўтказиш қобилиятига боғлиқ бўлади.

Энергия ёрдамида химиявий синтез қилиш ҳам ҳозирги замон радиацияли-химия изланишларининг жуда қизиқарли тармоғидир. Бу усулни қўлланишдан мақсад радиоактив моддалар ядросининг парчаланиши натижасида вужудга келадиган кинетик энергияни ташқаридан иситмай, босим бермай, электр токи ишлатмай туриб тўғридан-тўғри химиявий энергияга айлантиришдир. Лекин бу — ҳозирча келажакнинг иши.

Бу илмий кузатишларнинг барчаси секцияда қилинган докладларда санаб ўтилди. Бу секция конгрессда биринчи марта тўпланди. Секцияга йиғилган таниқли олимлар юзга яқин доклад тингладилар. Бу докладларнинг муҳокамаси, мунозаралар назарий фикрларни такомиллаштириш ва саноатда иложи борича тезроқ қўлланиш учун ҳеч шубҳасиз имконият яратиб беради. (АПН).

ҚУНДУЗ

У оддий ва камтарин аёл. Кўпчиликка маълум ҳам бўлмаса керак. Ишга келади, смена топшириқларини сидқидилдан адо этади. Керак бўлса бошқа юмушларни ҳам бажараверади. Ишнинг кўпидан ҳеч бир нолимайди.

У 14 йилдан бери машина бошқаради, кабелларни ўраб жойларга жўнатади. Ҳозир ҳам у ўз агрегати устида парвона бўлаяпти. Машинага ўрнатилган қизил байроқча аста силкинади. Илғорлиги учун, ҳаммадан кўп маҳсулот ўраганлиги учун унга шу байроқ берилган.

— Қундуз Тожибоева ишлаган куни ҳаммамизнинг кўнглимиз тўқ бўлади, — дейди цех мастери Олег Ульянов.—У орамиздаги энг интизомли ишчилардан бири ҳисобланади. Браксиз ва унумли меҳнат қилади.

Қундуз агрегатни ғоятда эҳтиёткорлик билан бошқаради. Сменадан олдин ва кейин барча қисмларни эринмай бир бор кўздан кечириб чиқади. Узелларни ўзи мойлайди. Шунинг учун ҳам иши доимо унумли бўлади. Машинаси тинмай ишлайверади.

Ҳозирги кунда «Ташкенткабель» заводи 1966 йилнинг сўнгги квартали ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқараяпти. Бу ютуқда кучланувчи контроль кабеллар цехи ўровчиси Қундуз Тожибоеванинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Моҳир ишчи шу кунларда 1968 йил ҳисобига маҳсулот етказиб бераяпти. Ҳар куни 3—4 эмас, 5—6 километр кабелни барабанларга ўраб заказчиларга жўнатмоқда. Суратда: ўртоқ Қ. Тожибоева иш устида.

В. ДОЛОТИН.

В. Артимонов фотоси.

ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИ СЕМИНАРИ

Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг клуби ҳар қачонгидан гавжум. Бу ерга район колхоз ва совхозлари, илмий-текшириш муассасалари ҳамда бошқа ташкилотларнинг парторглари, шунингдек цех партия ташкилотлари секретарлари тўпланишган. Семинарда хўжаликка ва жамоат ишларига партия раҳбарлигини яхшилаш масаласи муҳокама қилинди.

Партия мажлисларини ўтказиш, ишни планлаштириш, ёш коммунистларни тарбиялаш, кадрлар танлаш каби масалалар юзасидан «Қибрай» совхози партия комитетининг секретари А. Ҳайитбоев, «Дўрмон» совхози партия ташкилотининг секретари С. Сайдаметов, «Хўжакент» совхози партия ташкилотининг секретари Б. Йўлдошев, чорвачилик илмий-текшириш институтининг парторги А. Оборотов ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Семинар қатнашчилари чорвачилик институти тажриба хўжалигига бориб, озуқа тайёрлаш цехини кўрдилар ва маккажўхорига карбамит қўшиб силос бостириш усулларини ўргандилар.

Семинар ишида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов қатнашди.

СИЁСИЙ ТАШКИЛОТЧИЛАР ЎҚИМОҚДА

Юқори Чирчиқ районида 1200 дан ортиқ коммунист ва қишлоқ интеллигенцияси вакиллари аҳоли ўртасида маданий-оқартув ва сиёсий-тарбиявий ишлар олиб бормоқда. Ҳар бир сиёсий ташкилотчи ўзига бириктилган хонадонларда бўлиб, халқимиз олдида турган хўжалик вазифалари, мамлакатимизда коммунизм қурилишининг бориши ҳақида тушунтириш ишлари олиб бормоқда.

Сиёсий ташкилотчиларнинг малакасини янада ошириш мақсадида район партия комитети семинар ташкил этди. Семинарда суҳбатнинг таъсирчанлиги тўғрисида баҳс бўлди.

Еттинчи совхозда ўтказилган семинарда район партия комитетининг секретари М. Қобилов сиёсий ташкилотчилар олдида турган муҳим вазифалар ҳақида гапирди. Бундай семинарлар районнинг «Ленинский путь», «Гулистон» ва «Коммуна» колхозларида ҳам бўлиб ўтди. Бу семинарларда район партия ва ижроия комитетларининг вакиллари доклад қилдилар. Сўнгра сиёсий ташкилотчиларга ҳужжат ва инструкциялар берилди. Сиёсий ташкилотчилар советлари қайтадан сайланди.

М. АКБАРОВ.

Суратда: В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети филология факультетида ёзма имтиҳон пайти.

А. Тўраев фотоси.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» материаллари изидан

ХАТОЛАР ТУЗАТИЛДИ

Газетамизнинг шу йил 7 июль сонида «Уртўқмоқ» рубрикаси остида «Топишмоқ ёзувлар» сарлавҳали танқидий мақола босилган ва пойтахтнинг Крилов кўчасида жойлашган почтахоналар бошқармасининг ойналарига саводсизларча ёзилган пойма-пой жумлалар танқид қилинган эди.

Тошкент шаҳар почтахоналар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Йўлдошевдан редакция жавоб хати олди. Унда айтилишича, газетанинг танқидий мақоласи почтахоналар бошқармаси бўлимининг ходимлари ўртасида муҳокама этилган. Йўл қўйилган имло хатолар дарҳол тузатилиб, келгусида бундай хатоларга йўл қўймаслик чоралари кўрилган.

Олий ўқув юртларида кириш имтиҳонлари

ИЛК СЕВИНЧЛАР

Институтнинг корпуслари йигит-қизлар билан гавжум. Улар бўлажак студентлар. Олий маълумотли медицина ходими бўлиш иштиёқи уларни бу илм даргоҳига етаклаган. Ёшларнинг ҳаммаси ҳаяжонда. Ахир, бугун биринчи имтиҳон ўтказиладида.

Эрталаб соат тўққиз. Кириш имтиҳонлари бошланди. Олий ўқув юртининг кенг ва ёруғ аудиторияларидан бири. Бу ерда химия фанидан имтиҳон олиняпти.

...Тўлқин Валиев билетни олиб, ундаги саволларга кўз югуртирди. Билетдаги саволлар унга таниш. Уларнинг ҳаммасини билади. Шу туришда қийналмай жавоб бераверишн мумкин эди. Шундай бўлса ҳам фикрларини жамлаш, формулаларни қоғозга тушириш мақсадида стол ёнига бориб ўтирди. Кўп ўтмай у билетдаги саволларга жавоб беришга киришди.

Имтиҳон қабул қилувчи комиссия аъзолари унинг жавобидан мамнун бўлишди. У қўшимча саволларга ҳам тўла жавоб қайтарди. Шунинг учун ҳам комиссия унинг билимини юқори баҳолади.

Бу йигит Бухородан келган. Ёшлигиданоқ врач бўлишни орзу қиларди. У кириш имтиҳонларига пухта тайёргарлик кўрди. Институтда турли фанлар бўйича уюштирилган консультацияларга актив қатнашди.

Аудиторияга бошқа бўлажак студентлар ҳам бирин-кетин кириб, имтиҳон топширишарди. Уларнинг кўпи билетдаги саволларга қониқарли жавоб бериб, имтиҳонга пухта тайёргарлик кўрганликларини намойиш қилдилар.

Тошкент Давлат медицина институтида ўша куни физикадан ҳам имтиҳонлар олинди.

— Бу олий ўқув юрти медицина кадрлари тайёрлаб берувчи йирик илм даргоҳидир, — дейди институт ректори вазифасини бажарувчи ўртоқ С. Далимов. — Институтимиз ташкил этилганига бу йил 45 йил бўлди. Бу орада 15 мингдан ортиқ мутахассис кадрлар тайёрлаб бердик. Ҳозир институтимизда бешта факультет бор. Уларда 66 та кафедра ишлаб турибди. Олий ўқув юртида 5,5 минг студент таҳсил кўряпти.

Бу йилги кириш имтиҳонларига яхши тайёргарлик кўрилди. Имтиҳонлар олдидан мазмунли консультациялар ўтказилди. Институт ассистентларидан З. Анонтичева, Г. Азизова, олим А. Суюмов ва бошқа ўртоқлар томонидан уюштирилган консультациялар абитуриентларга кўп фойда берди.

Бундан ташқари олий ўқув юрти ҳузурида тайёрлов курси очилган. Унда 600 киши ўз билимини бойитди. Узоқ районлардан келган бўлажак студентлар ётоқхоналар билан таъминланди. Уларнинг имтиҳонларга тайёрланишлари учун қулай шароитлар яратиб берилди. Шундай қилиб, бу йил институтнинг биринчи курсларига 1175 студент қабул қилинади.

Институт янги ўқув йилига янги совғалар билан келаяпти. Биринчи сентябрдан бошлаб ҳамма факультетларда биофизика курси ўқитилади. Ўқув программасига медицина гигиенаси, медицина психологияси каби предметлар ҳам киритилади. Илмий коммунизм асослари кафедраси очилади. Шунингдек, янги медицина аппаратуралари билан танишиш курси иш бошлайди.

Институтда шу кунларда кириш имтиҳонлари қизғин давом этмоқда.

А. АЛИЕВ.

ДАЛА ШИЙПОНИ — ПАХТАКОРНИНГ ИККИНЧИ УЙИ

Пахта терими бошланадиган пайт яқинлашиб қолди. Бу пайт ҳамиша ҳаммани тўлқинлантиради ва хурсанд қилади. Айниқса бу йил, етти йилликнинг охирги йили тамом бўладиган куз фаслида терим бошланишини ҳамма хурсандлик билан кутмоқда.

Тез орада пахта карвонлари далалардан тайёрлаш пунктларига йўл олади. Тайёрлаш пунктларига ташиб келтирилган ҳар бир центнер «оқ олтин»да шу пахтани етиштирган пахтакорларнинг меҳнати билан бирга деҳқонларнинг кайфини чоғ ва хурсанд қилиш ғамида юрган кишиларнинг жонкуярлик билан қилган ишлари ҳам ҳамиша мужассам бўлади.

Пахтакорларга хизмат кўрсатишни ўзига вазифа қилиб олган кишилар бу қизғин иш мавсумига қандай тайёргарлик кўрмоқда? ЎзТАГ мухбирлари Ўзбекистондаги бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарларига шу савол билан мурожаат қилдилар. Уларнинг берган жавобларини қуйида келтирамиз.

ПАХТАКОРЛАР РАҲМАТ ДЕСИН

Ғ. Ғ. ЮСУПОВ —
Ўзбекбирлашув правлениеси раисининг ўринбосари

Ўзбекистонда яшовчи ҳар ўн кишидан еттитаси матлубот кооперациясининг хизматидан фойдаланади. Матлубот кооперациясининг товар обороти тўхтовсиз кенгайиб бормоқда. Йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу давридагига қараганда эллик миллион сўмлик кўп мол сотилди.

Пахтакорларга бевосита даланинг ўзида хизмат кўрсатиш кооперативларнинг энг биринчи вазифасидир. Қишлоқ савдо ходимлари уларга зарур молларнинг ҳаммасини етказиб беришга интилмоқдалар. Қишлоқ меҳнаткашларига 2.300 та сайёр дўкон юборилди. 1.400 та дала шийпонларида керакли моллар ёйиб қўйилади, ҳар бир харидор ўзи истаган молни олиб, унинг ҳақини ўзи тўлаб кета беради.

Андижон областининг Қўрғонтепа районидаги Ильич матлубот жамияти автодўконининг энг яхши сотувчиси ва айни вақтда шофери Сотиболди Аҳмедов ўзининг яхши ишлари билан бутун областда донг чиқарди. У, колхозчиларнинг талабларини ҳамиша чаққонлик билан бажаради. харидорлар билан яхши муомала қилади, шунинг учун ҳам уни қишлоқ меҳнаткашлари иззат ва ҳурмат қиладилар. Унинг автодўкони аниқ график асосида ишлаб, чой, қанд, кондитер моллар, нон ва бошқа озиқ-овқатларни, шунингдек саноат молларини ҳар бир дала шийпонига мунтазам равишда ўз вақтида етказиб беради. С. Аҳмедов хили мураккаб деб аталган моллар учун заказлар қабул қилади ва бу заказларни учбеш кун ичида албатта бажаради.

70 яшар Худойберди ака Қўконбоев Водилдаги харидорларнинг ташаккурига сазовор бўлди. У кўп йиллардан бери қишлоқ магазинида ишлаб келмоқда ва меҳнаткашларнинг талабларини ҳамиша ўз вақтида бажаради. Фарғона областининг Ўзбекистон районидаги ва Бухоро областининг Ғиждувон районидаги қишлоқ савдо ходимлари далада иссиқ овқат тайёрлаб беришни яхши ташкил қилдилар.

Қишлоқда савдо ва умумий овқатланишни ташкил этишда жиддий камчиликлар борлигини ҳам кўрмаслик мумкин эмас. Харидорларнинг талабларига парвосизлик билан қараш фактлари ҳали йўқотилгани йўқ. Қишлоқ дўконларида деҳқонларга керакли моллар ҳамиша ҳам сотила бермайди. Шу нуқсонларнинг ҳаммаси ҳозир тугатилмоқда. Терим даврида сотувчи ҳамиша далада, пахтакорлар меҳнат қилаётган жойда бўлиши керак. Пахта териш кунларида ҳамма бригадаларнинг шийпонларида иссиқ овқат билан теримчиларни таъминлаш ташкил қилинади. Минг-минглаб янги дала ошхоналари очилади. Шу ошхоналарнинг ҳар бири кунига бир ярим минг кишига етарли овқат тайёрлаб берадиган бўлади. Сайёр магазинлар ҳам анча кўпаяди. Қишлоқ савдо шохобчаларига юбориладиган минерал сувларнинг миқдори икки баравар кўпайтирилади.

СПЕКТАКЛЛАР ВА КОНЦЕРТЛАР

И. М. ФЕДОРЕНКО —
Маданият министрининг ўринбосари

Республиканинг қишлоқ районларида жуда кўп маданий-оқартув муассасалари бор. Лекин шуни тўппа-тўғри айтишимиз керакки, бу муассасалардан ҳали ҳам етарли даражада фойдаланилмаётир. Маданият муассасаларини қишлоқ меҳнаткашларининг талабларини бажарадиган ҳолга келтириш — бизнинг энг биринчи бурчимиз.

Район ва қишлоқлардаги минг-минглаб маданият уйлари, колхоз клублари, кутубхоналар пахта терими вақтида ўз ишларини дала шийпонларига кўчирадилар. Дала шийпонларида пахтакорларга янги спектакллар ва концертлар кўрсатиш, Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига бағишланган виставкалар ташкил этиш мўлжаллаб қўйилди.

Ўзбекистондаги илғор қишлоқ клубларидан бири — Қува районидаги Акбаробод қишлоқ клуби далага кўчиб чиқишга актив тайёрланмоқда. Бу клуб ҳузуридаги тўгаракларда ҳаваскор артистлардан 50 киши шуғулланмоқда., Улар Ўрта Осиё халқларининг ашула ва рақсларидан иборат катта концерт программасини кўрсатадилар. Андижон областидаги Москва район ашула ва рақс ансамбли ҳам катта планлар тузиб қўйди.

Ўттиз битта халқ театри, еттита халқ ансамбли ва филармонияси теримчиларга хизмат кўрсатишга тайёрланмоқда. 113 та автоклуб пахтакорларга хизмат кўрсатиш учун тахт қилиб қўйилди. Шу клубларнинг ҳаммасида сайёр кутубхоналар, кино ва радиоустановкалар бор. Фарғона областининг Поп, Олтиариқ ва бошқа районларида шундай автоклублар далага чиқишга ҳозир шай бўлиб турибди.

Пойтахт театрларининг артистлари ҳам пахтакорлар меҳмони бўладилар. Алишер Навоий номидаги давлат академик опера ва балет театрининг, Ҳамза ва Муқимий номидаги, М. Горький номидаги театрларнинг ҳамда Охунбобоев номидаги ёш томошабинлар театрининг катта ижодий группаси қишлоқ меҳнаткашларига хизмат қилади. Область театрлари ўзларининг янги спектакллари билан пахта теримида ишлаётганларни хушнуд қиладилар. СССР халқ артисти Ҳалима Носирова, Ўзбекистон ССР халқ артисти Ғулом Абдураҳмонов, республикада хизмат кўрсатган артист Меҳри Абдуллаева раҳбарлигидаги концерт бригадалари, Хоразм ансамбли. халқ чалғу асбоблари оркестрининг коллективлари қишлоқларга жўнаб кетади. Улар Тошкент, Андижон, Сирдарё областларининг ва бошқа областларнинг колхозларига ва совхозларига бориб, концертлар беришни планлаштириб қўйдилар.

Пахтакорларга хизмат кўрсатишдек катта ишдан музейларнинг ходимлари ҳам четда қолмайдилар. Чунончи, Бухородаги «Янги турмуш» колхозида жамоатчилик асосида тузилган меҳнат шуҳрати музейи шу хўжаликнинг тарихи, илғор кишилари тўғрисида, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши экономикасининг ўсиши тўғрисида сермазмун экспозицияни кўрсатишга тахт қилиб қўйди. Сариосиёдаги «Коммунизм» колхозининг, Хоразм областидаги Киров номли ва Охунбобоев номли қишлоқ хўжалик артелларининг, Сурхондарё областининг қўриқ ерларида ташкил этилган «Комсомолобод» совхозининг ва бошқа хўжаликларнинг меҳнат шуҳрати музейлари ҳам дала шийпонларида мана шундай кўргазмалар ташкил қиладилар.

Дала шийпонларида пахтакорларнинг маданий дам олишига хизмат қилмоқ учун республика Халқ ижоди уйининг, Алишер Навоий номидаги давлат кутубхонасининг ходимлари колхозлар ва совхозларга жўнаб кетадилар. Шундай группалардан бири ҳозир Қашқадарё областида ишлаб турибди.

МАИШИЙ ХИЗМАТ — ОЛИЙ ҲИММАТ

В. Ф. БАРАБАШ —
Узглавбит бошлиғи

Республикамиздаги шаҳарлар ва қишлоқларнинг меҳнаткашларига маиший хизмат кўрсатиш ўртасидаги фарқ камайиб бормоқда. Маиший хизмат кўрсатиш комбинатининг, турли устахоналарнинг янги бинолари ўзбек қишлоғининг архитектурасига ҳусн бағишлайдиган бинолар бўлиб қолмоқда.

Пахтакорларга далада хизмат кўрсатиш қандай ташкил қилинади? Оёқ кийимларини ва уст кийимларини ремонт қилиб берадиган мастерларнинг сайёр комплекс бригадалари ҳамма жойда ташкил қилинади. Бундай мутахассислар дала шийпонларига бориб, энг хилма-хил заказларни қисқа муддат ичида адо қилиб берадилар. Бундай бригадалар яқин фурсатда 400—500 тага етказилади. Маиший хизмат кўрсатувчи автобуслар қишлоқларга томон йўл олмоқда. Тошкент, Сирдарё областларининг ва бошқа областларнинг, шунингдек Қорақалпоғистон АССРнинг қишлоқларига эса сайёр сартарошхоналар юборилмоқда. Телевизорларни ва радиоприёмникларни ремонт қилиб берадиган усталар пахтакорлар ҳузурига бориб ишлайдилар.

Яна бир янгилик — сайёр прокат пунктлари очилмоқда. Бундай пунктлардан пахтакор рўзғор асбобларини, музика асбобларини, шунингдек «Спидола» типидаги радиоприёмникларни ва ўзига керакли бошқа буюмларни вақтинча фойдаланиш учун олиб туриши мумкин.

Пахта теришнинг долзарб пайтларида колхоз теримчиларига бориб ёрдамлашадиган шаҳарликлар ҳам эсдан чиқмайди. Улар буклама кроватларни, матрацларни, кўрпа-тўшакларни, идиш-товоқларни прокатга олиб фойдаланишлари мумкин. Махсус сайёр кирхоналар теримчиларнинг кийимларини ювиб дазмоллаб беришни ўз зиммаларига оладилар.

Ўзбекистоннинг қишлоқ меҳнаткашлари маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар олдига кўпгина ҳақли талабларни қўймоқдалар. Кўрсатилаётган хизматларнинг миқдорини кун сайин кўпайтириб, бу билан пахтакор меҳнатининг унумдорлигини оширишга кўмаклашишни биз ўзимизнинг асосий вазифамиз, деб биламиз.

ДЕҲҚОНЛАР САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

Н. М. МАҲМУДОВА —
Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари

Республиканинг медицина ходимлари қишлоқ меҳнаткашларининг соғлиғини сақлашга ҳамиша катта аҳамият бериб келмоқдалар.

Ҳозир юзлаб врачлар ва ўрта медицина ходимлари шаҳарлардан қишлоқларга мунтазам равишда бориб, ишлаб келмоқдалар. Улар қишлоқлардаги ўзларининг ҳамкасблари билан бирга дала шийпонларида беморларни қабул қилиб, даволамоқдалар. Профессорлар қишлоқларга бориб, у ердаги даволаш муассасаларининг ходимларига ўз маслаҳатлари билан ёрдамлашмоқдалар.

Бригада шийпонларида 25 мингга яқин санитария постлари ишлаб турибди. Хўжаобод районидаги «Ленинград» колхозида санитария постларининг активлари биноларнинг тоза ва озода бўлишини кузатиб турадилар, профилактика нормаларининг бажарилишини контрол қиладилар, зарур бўлиб қолган тақдирда эса. биринчи медицина ёрдами кўрсатадилар. Шу колхознинг ўзида саломатлик бурчаклари ташкил этилган, санитария маорифи темаларидаги фильмлар кўрсатилмоқда. Санитария ва гигиена масалаларига бағишланган варақалар, плакатлар кўп нусхада нашр этилмоқда. Қишлоқларда сайёр автоаптекалар ишламоқда. Пахтакорларнинг бригадаларига зарур дори-дармонлар билан 50 мингга яқин аптечка юборилди.

Ғўзага ишлов бериш даврида дала шийпонларида жами 150 минг бола тарбиялайдиган мавсумий яслилар очилди.

Соғлиқни сақлаш органлари қилган шу ишларнинг ҳаммаси пахта терими даврида қишлоқ меҳнаткашларига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш йўлида қилинадиган катта ишнинг бошлангичидир, холос. Асосий вазифа шуки, одамларнинг касал бўлишига йўл қўймаслик, травматизмнинг олдини олиш учун ҳамма чораларни кўриш, дала шийпонида санитария-гигиена нормаларига риоя қилинишини қаттиқ контрол қилиб туриш керак. Пахта терими бошлангунча юз мингдан кўпроқ медицина ходимлари теримчиларга хизмат кўрсатиш учун қишлоқларга жўнаб кетадилар. Бундан ташқари, Тошкент, Самарқанд ва Андижондаги медицина институтларининг, шунингдек илмий институтларнинг медицина олимларидан тузилган группалари ўз оталикларидаги колхозларга ва совхозларга бориб хизмат қиладилар. Улар қишлоқлардаги медицина ходимларига консультациялар бериб туриш билан бирга, бригада шийпонларида, дала ошхоналарида санитария шароитини контрол қилишни ҳам кучайтирадилар.

ОЛИМЛАР СУҲБАТИ

Р. Т. ТУРСУНОВ —
Республика «Билим» жамияти правлениеси раисининг ўринбосари

Пахта теримига тайёргарлик кўрилаётган шу кунларда жамиятимиз активлари қиладиган ишлар кўпайиб кетди. Даладаги иш ҳар қанча мураккаб бўлса ҳам, қишлоқ меҳнаткашлари фақат ўз колхозлари ва совхозларидаги аҳволгагина эмас, шу билан бирга, ўз областларидаги, республикадаги, бутун мамлакатимиздаги, чет мамлакатлардаги янгиликларга ҳам қизиқиб, ҳамиша шуларни билиб туришни истайдилар. Биз буни яхши тушунамиз ва жамиятимизнинг ташкилотлари бу ишда пахтакорларга ёрдам беришлари керак.

Бу соҳада баъзи бир ишларни бажариб қўйдик. Тошкент, Андижон, Самарқанд областларидаги пахта далаларининг меҳнаткашларига хизмат кўрсатмоқ учун бизнинг лекторларимиз ва пропагандистларимиз дала шийпонларига мунтазам равишда бориб, лекциялар ва суҳбатлар ўтказмоқдалар. Олимлар билан учрашувлар. тематик кечалар яхши натижалар бермоқда. Масалан, Андижон экономистлари, химиклари ва биологларининг бир группаси Балиқчи районида илмий-ишлаб чиқариш конференцияси ўтказди. Улар колхознинг ички ишларини планлаштириш, хўжалик ҳисобини жорий қилиш, меҳнатга ҳақ тўлаш системасини такомиллаштириш масалаларига доир тавсияномалар ишлаб чиқдилар. Конференция ишида тўрт юз мутахассис қатнашди. Республика Фанлар академиясининг бир қанча институтларидан Тошкент областининг Калинин районидаги «Ленинизм» колхозига борган олимлар колхозда савол-жавоб кечаси ташкил этдилар, далада пахтакорлар билан суҳбатлар ўтказдилар. Тошкент медицина институтининг профессорлари Юқори Чирчиқ районига бориб келдилар.

Жамият правлениеси пахта терими даврида пахтакорлар ва механизаторларнинг қишлоқ хўжалик соҳасида ишловчи етакчи мутахассислар билан учрашувларини ўтказишни мўлжаллаб қўйди. Шу учрашувлар вақтида мутахассислар пахтани машинада теришнинг самарали усулларини, пахтани қоп-қанорсиз ташиш ишида техникадан рационал фойдаланиш усулларини, хирмонларда, сушилкаларда ва тайёрлаш пунктларида ишни қандай ташкил қилиш кераклигини гапириб берадилар.

Жамиятнинг Тошкент область ташкилоти сентябрь ва октябрь ойларида олимларнинг пахтакорлар ҳузурига камида олти марта коллектив бўлиб чиқишларини ташкил этишни планлаштириб қўйди. Лекторлар агитмашиналар билан бирга олдиндан тузиб қўйилган маршрут бўйича қишлоқларга мунтазам равишда бориб турадилар. Область маданият бошқармалари билан биргаликда жамият бригада шийпонларида бир қанча лекция-концертлар ва кино лекциялар ўтказишни мўлжалламоқда. Илмий атеистик темаларда лекциялар ўтказишга алоҳида эътибор берамиз.

Оржоникидзе районидаги машъал «Қизил Ўзбекистон» колхозининг ҳамма дала шийпонларида деҳқонлар учун қулай шарт-шароитлар муҳайё қилинган. Далада ишлаётганлар шинам шийпонларда яхши дам олиб, ҳордиқ чиқармоқдалар. Фотомухбир М. Нуриддинов олган мана бу суратда колхознинг ўртоқ Ю. Сонбов бошлиқ бригадаси дала шийпонида тушки дам олиш пайти акс эттирилган.

АГИТАТОР КЕЛДИ

Тушки овқатга занг урилди. Пахтакорлар бирин-кетин ғир-ғир шабада эсиб турган шийпонга етиб келишди. Звено ошпази хушбўй райҳон солинган қиймали маставани тарқатди. Эндигина ширин чойхўрлик бошланганда бригада агитатори Мухтор Тошматов келиб қолди. Мароқли суҳбат бўлар экан-да. деб қувонган колхозчилар Мухторни ўраб олишди.

Агитатор Мухтор Тошматов аввал звено ишлари билан қизиқди. Сувчи Жамил аканинг ҳовли тўйи қачон бўлишини сўраб билди. Сўнгра звено аъзоларининг диққатини пахта йиғим-теримига тайёргарлик кўришнинг бориши масаласига жалб этди.

— Мухторжон дунёда нима гап? — сўради колхозчилардан бири. — Америка ҳали ҳам Вьетнамда уруш қилаяптими? Эрталаб радиода қулоғимга чалингандай бўлди-ю, яхши тушуна олмадим.

Мухтор Американинг Жанубий Вьетнамда олиб бораётган қонли жанглари мустамлакачилик сиёсати ва Совет ҳукуматининг ер юзида тинчликни сақлаш учун қилаётган ҳаракатлари тўғрисида батафсил сўзлаб берди. Суҳбат охирида далада шу кунларда қилиниши лозим бўлган ишлар юзасидан партия ташкилотининг чиқарган қарорларини айтиб берди. У суҳбатни тугатиб йўлга тушганда колхозчилар: «Зап йигит-да, бизнинг Мухтор. Билмаган нарсаси йўқ Умридан барака топсин» деб қўйишди.

Ўрта Чирчиқ райони Охунбобоев номли колхоздаги Омон Ҳамроев раҳбарлик қилаётган звено дала шийпони меҳнаткашларнинг ҳақиқий ҳордиқ чиқариш жойига айланган. Шийпонда туш ва кечки пайтлар доимо одам гавжум бўлади. Бу ерда лектор ва агитаторлар мунтазам бўлиб туришади. Дала шийпонида илғорлар тажрибасини оммалаштириш, қолоқларга, дангасаларга сатира кучи билан қарши курашиш учун деворий газета ва жанговар варақалар чиқариб турилади. Кейинги бир ой мобайнида шийпонда «Ёр-ёр», «Дорвозлар», «Сен етим эмассан» каби кинофильмлар кўрсатилди.

Омон Ҳамроев бошлиқ звено аъзолари коммунистик меҳнат коллективи деган шарафли номни олиш учун фидокорона курашаяпти. Улар бу йил 134 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 23 ўрнига 25 центнердан «оқ олтин» етиштириш иштиёқида меҳнат қилишмоқда.

Охунбобоев номли колхоздаги бошқа звеноларда ҳам оммавий-сиёсий ишлар яхши йўлга қўйилган. Икром Ҳожиматов, Абдуманнон Ёдгоров ва бошқа ўртоқлар раҳбарлик қилаётган звенолар шулар жумласидандир.

Колхоз бу йил 1380 гектар ерга чигит экқан. Колхозчилар ҳар гектар ердан камида 25 центнердан «оқ олтин» етиштириш йўлида тер тўкиб меҳнат қилмоқдалар. Олиб борилаётган барча сиёсий-тарбиявий ишлар мазмуни ана шунга қаратилган.

25 кишидан ташкил топган агитколлективга партия ташкилоти раҳбарлик қилиб келмоқда. Агитаторлар колхознинг ремонт устахонасида ташкил этилган агитпунктга тез-тез тўпланишиб, ўзаро тажриба алмашиб туришади. Агитпунктда шахмат-шашка, турли хил спорт мусобақалари секциялари ҳам иш олиб боради. Кечки пайтлар эса зангори экран атрофига тўпланиб туришади.

— Колхозимиз партия, комсомол ташкилотлари, — дейди партия ташкилотининг секретари Ш. Холтурсунов, — барча тарбиявий-сиёсий ишларни бу йилги планимизни муваффақиятли бажаришга қаратгандир.

З. ОТАХОНОВ.

ТЎКИНЧИЛИК

Ҳалол меҳнат меваси эрта кўкламдан тер тўккан ҳар кимсани ҳам хурсанд этади. Суратда: (чапдан) 13-бригаданинг 3-звено бошлиғи Дусен Абдиқулов ва звено аъзоси Юнус Яхшибоев.

Ҳозир саратон. Ёзнинг йигитлик даври дейишади деҳқонлар бу паллани. Далаларни айлансангиз ўлкамиз саҳий қуёшию, зилол суви, ҳар қисм олтин тупроғию, кишиларининг фидокорона меҳнати ўз мўъжизасини кўз-кўз қилади. Ҳа, ҳозир эртаги экинлар пишган, далаларга файзу барака кирган пайт.

Биз колхознинг «Ёш ленинчи» участкасидаги 13-бригада даласидамиз. Бригаданинг 120 гектар ери бор. Шундан 26 гектарида картошка, 27,5 гектарида қовун-тарвуз, 5 гектарида пиёз, 2,5 гектарида узум ва яна бошқа экинлар етиштирилмоқда. Қолган ерларни эса беда ишғол қилган. Пайкалларни кўздан кечирсангиз бегона ўтдан ҳоли бўлиб, етарли озуқа, сув эмиб ўсган ва ўсаётган серҳосил экинларга ҳавасингиз келади. Кенг пушталарда ястаниб ётган мармар тўнли тарвузлар, хушбўй ҳид таратиб турган ширин-шакар чўгир ва қизил уруғ қовунлар, ҳар бири пиёладек картошкалар, қайнаб битган сарҳил пиёзлар... Буларнинг ҳаммасига бригададаги 44 аъзонинг меҳнати ва муҳаббати баравар сингган.

— Биз ҳар бир колхозчининг ўз меҳнати натижасидан моддий манфаатдорлигини оширишга жиддий эътибор бермоқдамиз, — дейди бригада бошлиғи Солиҳ Каримов. — Бунда ишни ташкил этишнинг звено принципи жуда қўл келмоқда.

Йил бошида бригадада 9 та звено тузилиб, ерлар ажратиб берилганди. Шундай шартлашилди: ҳар бир звено ўз ерида ҳалол меҳнат қилиб, экилган экиндан мўл ҳосил етиштиради. Пландан ташқари олинган ҳосил миқдорининг 75 проценти колхозчига асосий меҳнат кунига қўшимча равишда берилади. Демак, меҳнат сифатли ва унумли бўлса, ҳосил ҳамда ундан кўриладиган моддий манфаат ҳам шунча юқори бўлади. Бунда звенодаги аъзонинг ҳар бири ўзаро назорат остида бўлади. Агар бирор киши дангасалик қилса, экинни парваришлаш сифатини бузса, звенодаги бошқа шериклари ҳақига хиёнат қилган бўлади.

— Звеноларни сифатли уруғлик, етарли миқдорда минерал ўғит, техника ва сув билан таъминладик, — деб сўзида давом этди бригада бошлиғи. — Азаматлар шартга кўра яхши меҳнат қилишди. Мана кўриб турибсизлар, натижа чакки эмас, ҳосил чўғи қаноатланарли.

Шу кунларда бригада аъзолари эртаги картошкани жадал қазиб, давлатга сотмоқдалар. Ҳосил гектар бошига 20—22 тоннаданга айланмоқда. Йил бошида олинган мажбурият эса 13 тоннадан эди. Демак юқорида айтилган шартга кўра, ҳар гектар ерда мажбуриятдан ортиқ етиштирилган 7—8 тонна картошканинг 75 проценти ҳосил жонкуярларига қўшимча ҳақ тариқасида берилади. Қовун-тарвузнинг ҳам дастлабки тонналари шаҳарлик биродарлар дастурхонига жўнатила бошлади. Етиштирилган ҳосил мажбуриятдаги тонналардан анча ортади. Пиёзнинг ҳар гектаридан 13 тоннадан ҳосил беришга аҳд қилинган. Лекин суяги деҳқончиликда қотган, ҳосил чамалашда кўзи пишган бригада бошлиғининг айтишича ҳар гектар ердан 30 тоннага етказиб пиёз олиш мўлжалланмоқда. Узум ҳосилининг чўғи ҳам чакки эмас.

Бригада колхоз чорваси учун қишлик ем-хашак жамғаришга ҳам салмоқли ҳисса қўшмоқда. Ҳозиргача 34 гектар ердаги беда уч марта ўрилди — 135 тонналик ғарам қад кўтарди. Бедани ҳар ўримдан кейин икки марта қондириб суғориш яхши натижа бермоқда.

Солиҳ Каримов звено бошлиқлари Турсунбой Тўқсонов, Дусан Абдиқулов, колхозчилар Ҳикмат Ҳакимов, Риҳсивой Неъматов. Ғаффор Усмонов, Эгам Сафаров, Абдураззоқ Эшонқуловларнинг баракали меҳнатлари, ибратли ишлари ҳақида мамнун бўлиб гапирди.

Колхозининг 13 та картошка ва сабзавотчилик бригадаси бор. Ана шу бригадаларнинг ҳаммасида ҳам давлатга маҳсулот сотишда социалистик мусобақа кун сайин қизитилмоқда. Азиз Аъзамов, Маннон Набиев, Ҳамид Каримов, Умед Ҳожиев ўртоқлар бошлиқ бригадалар етиштирган мўл-кўл картошка, сабзавот ва полиз экинлари ҳосилини шаҳарликларга кўп ҳамда сифатли қилиб етказиб беришда пешқадамлик қилмоқда.

Умуман колхоз 750 гектар ерда деҳқончилик қилган. Шундан 215 гектарида картошка, 196 гектарида сабзавот 96 гектарида қовун-тарвуз, 50 гектарида силос учун маккажўхори етиштирилмоқда. Хўжалик давлатга бу йил 1,5 минг тонна картошка, 2600 тонна сабзавот сотиши керак. Ҳозир кунига 35—40 тонна картошка, 25—30 тонна сабзавот. шаҳарликларга етказиб берилмоқда. Шу кунгача давлат колхоздан 800 тоннадан ортиқ картошка, 1400 тоннага яқин сабзавот харид қилди. Бу миқдор ўтган йили худди шу даврда давлатга сотилган маҳсулот миқдоридан 550 тонна кўпдир.

Колхоз давлатга маҳсулот сотишда район хўжаликлари орасида юқори кўрсаткичга эришгани учун район партия комитети ва ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлди. Азамат колхозчилар бундан буён ҳам байроқни ўз қўлларида сақлаб қолиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Ишлаб чиқариш кўрсаткичларининг юқори бўлиши меҳнат натижасидан ҳар бир колхозчи моддий манфаатдорлигининг ошганлиги, дала меҳнаткашларининг моддий-маиший турмуши яхшиланганлиги ва партиявий-сиёсий ишлар савияси кўтарилганлигининг самарасидир.

Бундан икки-уч йил муқаддам анча камқувват бўлган бу колхоз эндиликда қаддини ростламоқда, экономикаси бақувват бўлиб бормоқда.

Колхоз 1963 йилда 683 минг сўм 1964 йилда эса 723 минг сўм даромад қилган эди. Бу йилги мўлжал ҳам бултургидан ошса ошадики, кам бўлмайди. Далаларда етиштирилган ва етиштирилаётган мўл ҳосил. колхозчиларнинг ғайрат-шижоати шундан далолат бериб турибди.

Колхоз ва колхозчиларнинг юксалиш сари ташлаётган хайрли қадамларида катта муваффақиятлар тилаймиз.

Т. НАЖМИДДИНОВ,
Калинин районидаги Калинин номли колхоз.

Колхознинг Ҳамид Каримов бошлиқ 9-бригада даласида помидордан мўл ҳосил етиштирилган. Суратда: бригада аъзоси Севар Худойберганова помидорларни яшикка жойламоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

ЕР куррасида

ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛНИ ЯХШИЛАШ УЧУН

ЯПОНИЯ

ТОКИО. Телеграф ва телефон ходимлари умумяпония касаба союзининг съезди Японияда беш кун давом этди. Съезд забастовкаларда қатнашганлик учун ишдан бўшатилган ўз ўртоқларининг ишга қайтарилиши учун, бошқа жазоларнинг йўқ қилиниши учун кенг кураш программасини белгилади. Маъмурият меҳнаткашларнинг баҳорги ғалаёнларидан кейин алоқа муассасалари ходимларидан 160 мингдан кўпроқ кишига жазо берган эди.

Съезд иш ҳақининг оширилиши ва меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб қилиб, алоқачиларнинг оммавий иш ташлашини ўтказишни ҳам белгилади.

АРГЕНТИНА

БУЭНОС-АЙРЕС. Кордова шаҳридаги «Фиат конкард» автомобиль заводида рўй берган меҳнат ихтилофи тугади. Бу низо қарийб икки ҳафта давом этди. Кордова ишчилари чинакам мардлик, жипслик ва уюшқоқлик намунасини намойиш қилдилар. Вилоят аҳолиси, шунингдек бутун мамлакат аҳолиси уларнинг курашини кенг қўллаб-қувватлади. Завод маъмурияти ён беришга ва иш ҳақини оширишга мажбур бўлди. Бироқ кураш ҳали тамом бўлгани йўқ. Меҳнаткашлар ишдан бўшатилган 125 ўртоқларининг ишга қайтиб олинишини талаб қилмоқдалар. Тукуман ва Сальта вилоятларидаги 26 қанд заводининг ишчилари забастовка эълон қилдилар.

ШВЕЙЦАРИЯ

ЖЕНЕВА. Люцерн Кантони деҳқонларидан 6 мингдан кўпроқ киши ўз моддий аҳволларининг яхшиланиши тўғрисидаги талабларни қувватлаб намойиш ўтказишди. Намойишда бошқа кантонлардаги деҳқонларнинг делегациялари ҳам иштирок этдилар.

Деҳқонларнинг сўнгги йилларда ўтказган ана шу энг йирик намойиши қатнашчилари якдиллик билан резолюция қабул қилдилар. Намойиш қатнашчилари бу резолюцияда деҳқонлар оммасининг аҳволини яхшилаш юзасидан маъмурлар дарҳол чора кўришларини қаттиқ талаб қилмоқдалар.

Земпахда ўтказилган кўп минг кишилик намойиш — Швейцария деҳқонларининг бирдан-бир намойиши эмас. «Швейцария деҳқонлари союзи» майда ва ўрта ҳол деҳқонларнинг талаблари қондирилмаса, яна намойиш ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди. (ТАСС).

Потсдамда тантанали йиғилиш

ПОТСДАМ, 2 август. ТАСС мухбири Е. Башмачников хабар беради:

Бундан 20 йил муқаддам 1945 йил 2 августда бу ерда Потсдам битимлари имзоланган эди. Ўша тарихий кунда гитлеризмга қарши уч давлат Германияда урушдан кейинги ҳолатни демократик асосга қуриш ва Европада хавфсизликни таъминлаш хусусида бамаслаҳат келишиб олинган қарор қабул қилишган эди.

Германия Демократик Республикасининг раҳбар арбоблари, республика жамоатчилигининг вакиллари, дипломатик корпус аъзолари бугун мана шу тарихий воқеани нишонламоқ учун Потсдамда тўпланишди. Демократик Германия Миллий Фронтининг Миллий Кенгаши чақирган бу тантанали йиғилишни Германия Демократик Республикаси Халқ Палатаси Президиумининг Раиси, Герман — Совет дўстлиги жамиятининг раиси профессор И. Дикман очди. У, Потсдам битимлари немис-халқининг ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушмоқда ҳамда тинчликни ва европа халқларининг хавфсизлигини таъминловчи асос сифатида ўзининг аҳамиятини ҳанузгача йўқотгани йўқ, деб уқтириб ўтди.

Германия Демократик Республикасининг Ташқи ишлар министри О. Винцер йиғилишда катта нутқ сўзлади. Германия Демократик Республикаси Потсдам битимларига қаттиқ риоя қилаётган бир пайтда, деди у, Ғарбий Германия ғарб давлатларининг ёрдами билан мана шу битимларни қўпол равишда бузаётган сиёсат ўтказиб келмоқда. Ҳозир бундесвер ғарбий европадаги энг кучли армия бўлиб қолди. Ғарбий Германия реваншчилари иккинчи жаҳон уруши натижасида вужудга келган чегараларни бундесвер ёрдами билан қайта кўриб чиқишга эришиш ниятидадирлар. Бонн ўтказаётган йўл янги уруш тайёрлаш томон тобора ошкора олиб бормоқда, бунга «фавқулодда қонунлар» ҳам, атом қуролини қўлга киритиш учун қилинаётган ҳаракатлар ҳам хизмат қилмоқда.

Шундай йўлга қарама-қарши ўлароқ биз қатъий ва равшан қилиб айтмоқдамизки, деди О. Винцер, қуролсизланишга эришишга ва халқлар хавфсизлигини таъминлашга қаратилган Потсдам битимларининг асосий принципларини изчиллик билан амалга ошириш орқали, ҳар иккала герман давлати ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш орқали, Германия Федератив Республикасида чинакам демократлашишга эришиш орқали германияни қайта бирлаштириш йўлига тушиб олиш мумкин. Ҳар иккала герман давлатининг ҳар қандай формадаги ядро қуролини ишлаб чиқаришдан қўлланишдан ёки уни қўлга киритишдан воз кечиш тўғрисида Германия Демократик Республикасининг таклифларини амалга ошириш, деди О. Винцер, бу иккала герман давлатининг бир-бирини тушунишга ва бир-бирига яқинлашувига олиб борадиган муҳим қадам бўлур эди.

Пировардида, О. Винцер уқтириб айтдики, Совет Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасида дўстлик, ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик тўғрисида тузилган шартнома германияда биринчи бўлган. Потсдам битимларига оғишмай риоя қилаётган ҳамда европада тинчлик ва хавфсизлик ишини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган ишчи-деҳқон давлатининг ривожланиб боришини таъминловчи мустаҳкам гарантиядир.

Хатарли ўйин

ТОКИО, 2 август. ТАСС мухбири В. Звцепин хабар беради: Япониядаги Окинава оролларида жойлашган «Б-52» маркали америка бомбардимончи самолётлари Жанубий Вьетнамга учиб бориб, уни бомбардимон қилганларидан бери орадан тўрт кун ўтди, аммо, пентагоннинг бу ҳаракатлари сабабли сиёсий жиҳатдан гангиб қолган Япония ҳали ҳам ўзини ўнглаб олгани йўқ.

АҚШ Вьетнамда олиб бораётган урушга Японияни тортишга қарши япон халқи норозиликлар билдириб турганлигига қарамай ва «Б-52» самолётларининг Япония оролларидан учиб бориб, Вьетнамга ҳужум қилишига рухсат берилмасин, деб Япония ҳукумати АҚШдан талаб қилганлигига қарамай, 28 июлда шу самолётлар япония оролларидан учиб бориб, Вьетнамга ҳужум қилган эди.

Америка қўмондонлиги «Б-52» самолётларни Жанубий Вьетнамнинг озод қилинган районларини бомбардимон қилмоқ учун келтирганлигини бугун Япониянинг буржуа газеталари ўзларининг бош мақолаларида шарҳлаб, АҚШ Японияни хатарли ўйинга тортмоқда, деб якдиллик билан ғазабланиб таъкидламоқдалар.

Америка қўмондонлиги «Б-52» бомбардимончи самолётларини Окинавадан Вьетнамга қарши юборганида, Япония халқи ғазабланаётганлигига Вашингтон тааажжубланмоқда. Аммо, биз, деб ёзади «Иомиури» газетаси, Вашингтоннинг шундай позициясига тааажжубланмоқдамиз. АҚШ раҳбарлари Вьетнамдаги уруш учун Япония еридан фойдаланиш тўғрисида буйруқ берганларида, улар Япония халқи бунга қандай назарда қарайди, деб кутган эканлар деб савол беради газета.

«Б-52» реактив бомбардимончи самолётлар Окинавадан учиб бориб, Вьетконг позицияси деб мўлжалланган жойларни бомбардимон қилганлиги тўғрисидаги хабар, деб ёзади «Майнити» газетаси, япон халқини ғоят ғазаблантирди ва унинг Вьетнамдаги ниҳояси йўқ урушга тортилиб қолмасмикин, деган жиддий хавотирлигини тағин ҳам кучайтириб юборди.

Телетайп лентасидан

● Лондон кооператив жамиятининг сиёсий комитети Англиянинг ҳарбий харажатларини дарҳол камайтириш тўғрисида парламент аъзолари бўлган 73 лейбористнинг даъватини якдиллик билан қўллаб-қувватлади. Бу жамият ўз сафларида 1 миллион 300 минг кишини бирлаштирган.

Парламент аъзолари бўлган лейбористлар қуролланиш учун ҳукумат белгилаган харажатларни 25 процент қисқартиришни таклиф қилдилар ва корхоналарни национализация қилиш, контроль қилиб туриш ва планлаштириш юзасидан лейбористлар программасида белгиланган тадбирларни ниҳоят, амалга оширишга ҳукуматни даъват этдилар. Лейбористлар программасининг ана шу моддаларини амалий бажаришга киришилмаган эди.

● 23 июлда бўлиб ўтган Миср революциясидан буён ўтган 13 йил мобайнида Бирлашган Араб Республикаси радиоэшиттириш ва телевидение соҳасида катта муваффақиятларга эришди. 1952 йилда Қоҳира радиосининг эшиттириши суткасига 15 соат давом этган бўлса, ҳозирги вақтда эса Қоҳира кучли радиоэшиттиришга эга бўлиб, бир суткада унинг эшиттириши 150 соат давом этади. Эшитиришлар 28 тилда олиб борилмоқда.

● Американинг Америкес шаҳрида (Жоржия штати) ирқчиликка қарши негрларнинг яна норозилик намойишлари бўлди, деб хабар беради Ассошиэйтед Пресс агентлиги. Намойишларни граждан ҳуқуқлари учун кураш ҳаракатининг қатнашчилари шаҳардаги негр аҳолисининг маҳаллий черковларини интеграция қилиш тўғрисидаги талабларини қўллаб-қувватлаш юзасидан уюштирилди.

● Тинч океанда Токиодан юз миля ғарби-жанубда американинг «Аризона» юк кемаси билан Япония танкери Туманда тўқнашиб қолди. Тўқнашув натижасида Япония танкери ғарқ бўлди, 22 кишидан иборат экипаж аъзоларининг тақдири ҳозирча номаълум.

● Токиода эсперанточ и л а р нинг навбатдаги халқаро конгресси очилди. Халқаро тил ишқибозлари конгрессига жаҳоннинг 40 мамлакатидан 1700 дан кўпроқ делегат тўпланди. Конгрессни уюштирувчи мамлакат бўлган Япониядан энг кўп делегат — мингдан зиёд киши қатнашмоқда. Швециядан юздан кўпроқ делегат келди. Съезд ишида Совет Иттифоқининг эсперанточилари ҳам қатнашмоқда. Делегатлар билимнинг турли соҳалари юзасидан таниқли олимларнинг докладларини тинглайдилар, эсперанто тилида яхши гаплашиш конкурсини ўтказадилар ҳамда халқаро тилни ўрганиш соҳасидаги умумий вазифалар ва масалаларни муҳокама қиладилар. (ТАСС).

ОБЛАСТЬ ЧЕМПИОНИ

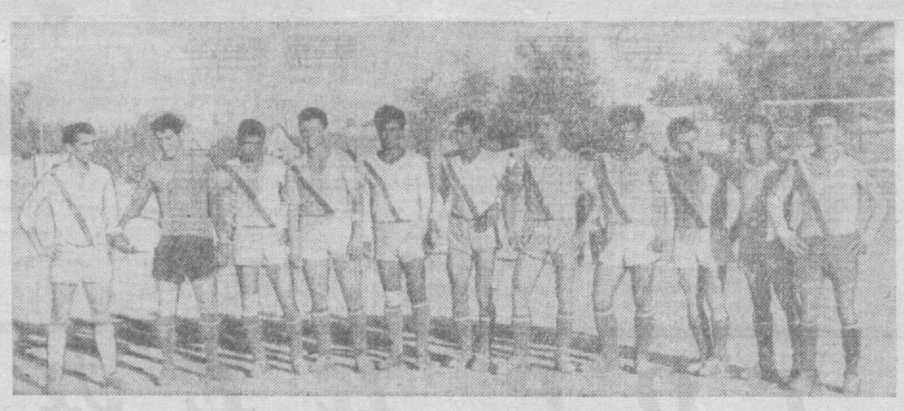

Чиноз матлубот кооперацияси футболчилари область қишлоқ футболчилари ўртасида яхши натижа кўрсатиб, чемпионатда биринчи ўрин олдилар.

«Пахтакор» кўнгилли қишлоқ спорт жамияти область биринчилигида жами 16 та команда қатнашди. Сайфи Раимқулов жамоатчилик асосида бошчилик қилган Чиноз матлубот кооперацияси футболчилари барча учрашувларни кўтаринки руҳда ўтказдилар. Чинозликлар Бўка район футболчиларини 9:1, Калинин район командасини 7 : 2, ўртачирчиқликларни 9 : 1, Орджоникидзе район командасини 8:2 ҳисобида енгдилар.

Чемпион мавсумда рақиблар дарвозасига жами 59 та тўп киритиб, ўз дарвозасидан 15 та тўп ўтказиб юборди. Ҳужумчилардан С. Раимқулов ва С. Валиевлар ҳар қандай команда ҳимоячилари учун энг хавфли рақиб бўлиб қолдилар. Улар рақиб дарвозабонларини 33 марта таслим қилишди.

Қаторасига икки йил область чемпиони бўлган чиноз райпоси футболчилари келаси йилдан бошлаб республика қишлоқ футболчилари биринчилигида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлишди.

Суратда: қишлоқ спортчилари ўртасида область чемпиони бўлган Чиноз райпоси командасини кўриб турибсиз. Чапдан ўнгга: команда тренери ва капитани **С. Раимқулов**, дарвозабон **А. Сайдаҳмедов**, ўйинчилар **С. Валиев, В. Мелихов, Х. Зокиров, М. Тўйчиев, Ю. Рашупкин, А. Алимов, Р. Абдулин, Ю. Умиров, А. Арслонов.**

Н. САИДОВ,
Автор фотоси.

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

«Политотдел» колхоз футболчилари навбатдаги учрашувни Ярославль шаҳрида маҳаллий «Шинник» командаси билан ўтказдилар. Бу матч 1:1 ҳисобида дуранг бўлиб тугади. Шу куни бошқа учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: «Арарат» — «Кубань» — 0:0, «Динамо» (Таллин) — «Карпати» — 0:0, СКА (Новосибирск) — «Қайрат» — 0:1, «Динамо» (Ленинград) — «Олға» 1:2, «Жалгирис» — «Ростсельмаш» 1:1, «Даугава» — «Заря» — 1:1, «Волга» (Калинин) — «Днепр» — 0:0. (ТАСС).

БАХТ ЎҒРИСИ

АХЛОҚ ТЕМАСИДА

Ўғилой фарзанд кутяпти. Яқинда у она бўлади. Лекин минг ўкинч ва афсус-надоматлар билан ошкора айтиш керакки, у бошқа бахтиёр ота-оналар сингари бу кунни орзиқиб кутаётгани йўқ. Нега? Чунки эрта-индин туғуруқхонада жажжигинасини бағрига босиб ётганида уни икки энлик мактуб ёзиб азиз фарзанд билан табриклайдиган ва гулдаста билан уйига олиб келадиган кишиси бўлмаганлиги учунгина эмас, балки ёш гўдакнинг бийрон тили чиқиб: «Ойи, дадамла қани?» — деб сўраганида қандай жавоб беришини ўйлаб, ичичидан куйиняпти. Нима ҳам деяоларди. Сенинг даданг хотинбоз, ҳийлагар, алдамчи, муғомбир десинми? Ёки ўзининг суриштирмай-нетмай ота-онаси райига қараб турмуш қурганини ва қаттиқ янглишганини сўзлаб берсинми?

Ўғилой тўйдан уч кун кейинги бўлган воқеани кўз олдига келтирса, юраги ўйнаб кетади, тили сўзга келмайди. Ўша куни у, Набининг учинчи хотини эканлигини эшитган ва кўзларидан дарё бўлиб оққан томчиларни эслаб, тақдиридан нолийди. Эрта-индин дунёга келадиган фарзандини ота меҳридан жудо қилганидан, яна уч норасиданинг юзига оёқ тираганидан ўз-ўзини лаънатламоқда. Ҳа, Ўғилой ота-она райига қараб қаттиқ янглишди. Энди у қилмишига пушаймон бўляпти. Аммо уни шу кўйга солиб, ўзгалар тақдирини топтаган Н. Валиевнинг разил қилмишлари ҳақида эшитсангиз, тепа сочингиз тикка бўлиб кетади. Нафратингиз туғён уради. Ҳали ҳам ана шундай беномуслар борлигини эшитиб минг бор афсусланасиз.

Яқинда Октябрь район Улуғбек маҳалласи комитетининг ўртоқлик суди хотинбоз Наби Валиевнинг хотин-қизларга бой-феодалларча муносабатда бўлганлигини қаттиқ қоралади. Кенг жамоатчилик унинг қилмишларидан ранжиб, қаттиқ нафратланди. Ўртоқлик судида Наби Валиев ва унинг онаси Раҳбар Мирзамаҳмудова ўзларини сутдан ҳам оқ қилиб кўрсатишга уринишди. Аслида эса уларнинг ҳар иккиси гапга чечан, пихи қайрилган найрангбознинг ўзгинасидир. Ҳар қанча ниқоб кийишга уринишмасин, барибир жамоатчилик уларнинг афти-ангорларини ана шу ниқоб устидан ҳам равшан кўра олди.

Наби икки фарзанд кўрганидан кейин иккинчи хотинини ҳам ёқтирмай қўйди, Бўлар-бўлмасга тўполон чиқарадиган бўлиб қолди.

— Устингга хотин оламан.

— Олиб бўпсан. Сенга ким ҳам тегарди? Қирққа кирган бўлсанг... Бунинг устига икки хотинликсан.

— Қирққа кириб қиз оламан!

Эркатой фарзанд оғзидан шу сўз чиқиши билан она ҳам хизматга тайёр бўлди. Ясан-тусан бўлиб олиб, кўчама-кўча санғиб, қаерда қиз бор экан, деб эшик қоқа бошлади. Туни кун тузоғимга ким илинаркан, дея ўлжа пойлаган овчидек кўзи теварак-атрофни аланглаарди.

— Ассалому алайкўм, — деб икки букилиб кириб келишди Раҳбар Мирзамаҳмудова ва Тошбиби Халилова Қизил товуш кўчасидаги 6-ҳовлига.

— Сизда қиз, бизда ўғил бор экан, совчи бўлиб келдик,—деди пиёладаги чойни хўплар экан Тошбиби Халилова.

— Айланай, хўп деяқолинг. Асли таг-тугимиз махсимзодалардан бўламиз. Ўғлим Набижон ичмайди, чекмайди, чакки йўлга юрмайди. Армияда хизматини адо этиб келди, ўқиди, институтни битирди. Ҳозирда эса каттакон бўлиб ишлаяпти.

— Ҳа ўргилай, — гапни илиб кетди Тошбиби. — Қизингизни берсангиз, шундоқ жойга берасизда. Бир она-ю, бир ўғил. Уриш-жанжал чиқарадиган овсинлари, қайин-сингиллари йўқ. Қизингиз айшу-фароғатда яшайди.

— Хўп, — деди Жалил ота.— Аввал суриштириб кўрайлик. Тақдир бўлса...

— Айланай қуда (шундай деявераман-да, деди у Тошбибига ўгирилиб, зора фаришталар оминига олса) уйимиз эски Баланмачит маҳалласида эди, яқинда бузилди. Ҳозир эса ўғлим билан жиянимникида Оқлонда турамиз. У ерга кўчиб борганимизга учтўрт кун бўлди, холос. Ҳеч ким бизни танимайди. Ватани йўқ экан, деб чўчиманг. Катта уйлардан олмадик. Мана, омонат кассада пулимиз бор. Аввал уй-жой қилайлик, десак ўғлимнинг ёши ўтиб кетаяпти. Бошини иккита қилиб, сўнг албатта жой қиламиз. Сиз эса бош бўлиб маслаҳат берасиз.

Ҳилакор Раҳбар Мирзамаҳмудова у деди, бу деди, хуллас Ж. Ғаниевни кўндириб қайтди.

— Ошиғинг олчи, — деди у ўғлига. — Кўндирдим. Тўйга тараддуд кўравер.

Она-бола яширинча тил бириктириб тўйни ўзлари яшаб турган Навоий кўча 8-тупик 37-уйда эмас, балки Оқлондаги Жемчужная кўча, 60-уйда, қариндошлариникида қилмоқчи бўлишди, Раисага ҳам, маҳалладагиларнинг биронтасига ҳам тўй бўлиши билдирилмади.

Қингир иш қирқ йилдан кейин ҳам ошкор бўлади деганларидек Наби Валиев учинчи хотин олганини қанчалиқ яширишга уринмасин барибир сир очилиб қолди. Муғомбир тумшиғидан илинди. Ўғилой кундошлари Махсума Валиева ва Раиса Кияевалар фарзандларини етаклаб келганларида ҳамма нарсага тушунди. Ана шунда у бахт ўғриси, хотинбоз Наби Валиевнинг галдаги найрангининг қурбони бўлганлигини англади, У мана шуларни ўйлаб тақдиридан нолир, ўз ўзини лаънатларди...

— Ким бўлиб ишлайсиз? — сўрашди ўртоқлик судида Набидан.

— Муҳофаза бўйича инструктор ёрдамчисиман.

— Олий маълумотли бўлатуриб-а?

— Институтни битиргач, қишлоққа юборишди. Нима қилай, онамни ташлаб кетаверсам бўлармиди? Бормадим.

— Оладиган маошингиз, қўшақўша хотинларингиз, болаларингиз алиментигами ёки онангиз билан ўзингизга етадими?

— Ҳм... Энди тирикчилик экан...

Давлат ёки халқ мулкига кўз олайтирган кишилар одил суд олдида жавоб беради. Аммо инсоннинг энг қимматли, қайтариб бўлмас бахтини ўғирлаган кимсаларга қандай жазо берилади? Улар халқ ғазаби, нафратига дучор бўлади.

Уч хотинли Наби Валиев ва қирққа кириб қуйилмаган ўғлининг айтганини бажо келтирадиган Раҳбар Мирзамаҳмудовалар бу разил қилмишлари учун жавоб беришади.

Аммо жамоатчиликни бошқа нарса—Абдуғани, Феруза, Малик ва яқинда дунёга келадиган ёш гўдак тақдири қизиқтиради. Хўш, бу норасидаларда нима гуноҳ? Улар нима учун бошқалар сингари ота дийдорига тўйиб-тўйиб боқиша олмайди, Отанг ким деб сўрасалар, нима деб жавоб қилишади? Қолаверса уларнинг тарбияси билан ким шуғулланади? Наби Валиев бу хулқ-атвори билан болаларига тарбия бера оладими? Асло! Бу бахт ўғриси разил қилмишлари билан жамоатчилик олдида қанчалик гуноҳкор бўлса, фарзандлари олдида ҳам шунчалик айбдордир.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»

4-БЕТ, 4 АВГУСТ 1965 ЙИЛ.

Редактор **А. ИСМОИЛОВ.**

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

4 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.25 — **Кўк шаҳарлар, Ишчи қизлар** (ҳужжатли фильмлар). 19.05 — **Здоровье** (илмий-оммабоп эшиттириш), 19.50 — **Малахов қўрғони** (бадиий фильм). 21.10 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 21.15 — **Телевизион янгиликлар,** 21.35 — **Шайтон бута сири,** 21.55 — **Дўстларимиз маслаҳатлари** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.15 — **Яшил махлуқ** (телевизион бадиий фильмнинг 5-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.10 — **Адабий топишмоқлар** (мактаб ўқувчилари учун), 18.45 — **Тошкент янгиликлари,** 18.55 — **Иш қилиб, кечикмаса бўлгани** (телеочерк), 19.05 — **Халқ талантлари.** 19.25 — **Фотима** (бадиий фильв).

Рус тилида: 21.05 — **Тошкент янгиликлари,** 21.15 — **Фильм-спектакль.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/VIII да **Флория Тоска,** 5/VIII да **Чио-Чио-Сан.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Никоҳсиз туғилганлар — НАВОИЙ номли, «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 3, кеч 8 ва 10 да).

Италиялик Варшавада —«ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 4, кеч 8 ва 9.45 минутда), «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 3, 4 ва кеч 9 да).

1002-кеча — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 ва кундуз 2 да).

Улуғ Ватан уруши — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Бепоён юртим менинг (панорамали фильм) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9 яримда).

Фурқат (кеч соат 8.20 минутда), **Одам-амфибия** (кеч 10 да) — НАВОИЙ номли.

Она ва ўгай она —«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12 ва кеч 6 да).

Тоғлик қасоскорлар (кундуз соат 12 ва 5 да), **Чапаев** (эрталаб 10 да) — «МОСКВА».

ЁЗГИ БИНОДА:

(кеч соат 9 да бошланади)

Италиялик Варшавада — «ФЕСТИВАЛЬ», ТЕЛЬМАН номли.

Бўлинган учиш — КАФАНОВ номли, «1 МАЙ».

1002-кеча — «ВАТАН».

«УЗЭНЕРГОСБИТ»

электр учун счёт ёзиш ўзларига топширилган абонентларга таклиф қиладики,

ФОЙДАЛАНИЛГАН ЭЛЕКТР УЧУН

ҳар ойнинг 1-кунидан 11-кунигача

СЧЁТ ЁЗИБ,

тегишли пулни давлат банкининг кирим омонат кассаларига тўласинлар.

Ўтган вақт учун

ҚАРЗЛАРИ

бўлган абонентлар

ДАРҲОЛ ТЎЛАШЛАРИ ЛОЗИМ.

Счётлар ўз вақтида тўланмаса, электр огоҳ қилмасдан узиб қўйилади.

ЎЗБЕКИСТОН ТРАВМАТОЛОГИЯ ВА ОРТОПЕДИЯ ИЛМИЙ ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ АСПИРАНТУРАНИНГ

травматология ва ортопедия ихтисоси бўйича кириш учун

(2 ўрин)

КОНКУРС

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 1 ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Каблуков кўчаси, 5-уй.

«ШАРҚ» МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ КОМБИНАТИГА

мотороллер ҳайдовчилар, боғ ва токзорларни дорилаш учун **ишчилар, бухгалтерлар,** русча **машинисткалар,** пол тозаловчи **полотёрлар, уборщицалар, нормаловчилар, радиотехниклар, электромонтёрлар,** пахта титиш машиналари учун **механиклар, ёрдамчи ишчилар, тарозибонлар, омборчилар,** маиший химия учун **технолог-инженерлар, юкчилар**

ҚЕРАК

Тошкент шаҳар, Фигельская кўчаси, 9-уйда кадрлар бўлимига учрашилсин (5, 7, 12-автобуснинг «Вино заводи», 16, 26-автобуснинг «Фигельская» остановкаси).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ОКТЯБРЬ РАЙОН ХАЛҚ МАОРИФИ БЎЛИМИ

ЯНГИ ТАШКИЛ ЭТИЛАДИГАН ва дарслар ўзбек, рус тилларида олиб бориладиган **сменали**

57-ИШЧИ ЁШЛАР МАКТАБИГА

ЎҚУВЧИЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мактабга киришни хоҳлаганлар қуйидаги адресда рўйхатга олинади: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, Строительний проезд, 1-тупик, 3-уй (7, 10, 11-трамвай, 1, 4, 8-троллейбуснинг «Ўрда» остановкаси).

1-ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ

кундузги, 3 ойлик

ТРОЛЛЕЙБУС ҲАЙДОВЧИЛАР

КУРСИГА

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Машғулотлар 10 августдан бошланади (эрталаб соат 9 дан кундуз 2 гача).

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Тарас Шевченко кўчаси, 28-уй.

ЎЗБЕКИСТОН ССР «ФАН» НАШРИЁТИ

БОСМАХОНАСИ

ташкилотларнинг

РУЛОН ҚОҒОЗИНИ

ва тахта қоғозини

исталган форматга

ҚИРҚИБ БЕРАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 2-Високовольтная кўчаси, 21-уй (41-автобусда борилади).

ГРАЖДАНЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ КОНСЕРВА ЗАВОДИ

ЯШИК ЧИҚИНДИЛАРИ,

рўзғорда ишлатиш учун ярим литрли, бир литрли, уч литрли

ШИША БАНКАЛАР,

шунингдек

дуб ёғочидан бочка тахталари, торф плиталари, майда асбест

сотади

Луначарский шоссе, 101-уйда снабсбит бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон 6-32-73.

«ТАШСЕЛЬМАШ» ЗАВОДИГА

қолипчилар, электрпайвандчилар, йиғувчи слесарлар, ремонтчи слесарлар, металл токарлари, автоматчилар, фрезерчилар, асбобчилар.

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқ билан таъминланади.

Сельмаш кўчаси, 2-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин (4-трамвай, 3, 8, 10, 16, 21-автобуснинг «ТошМИ» остановкаси).

ЛЕНИН НОМЛИ

ЯККА БУЮРТМА КИЙИМ ТИКИШ ФАБРИКАСИГА

ишлаб чиқариш бўлимининг бухгалтери, техник бухгалтерлар, заказ қабул қилувчилар.

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Апанасенко кўчаси, 11-уй.

Пушкин кўчаси, 118-уйда турувчи **Раиса Петровна Сафонова**нинг 2-Високовольтная кўчаси, 17-уй, 32-квартирада турувчи Ханнон Маннонович Тошметовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

Кисловодск кўчаси, 2-проезд, 42-уйда турувчи **Раъно Азизова**нинг Мулла Тўйчи кўчаси, 11-уйда турувчи Икром Тошкентбоевич Азизовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Эгарчи кўчаси, 61-уйда турувчи **Ғани Файзиев**нинг шу уйда турувчи Қумри Усмоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Соғбон кўчаси, 1-тупик, 78-уйда турувчи **Миннишавкат Хайруллович Хайруллин**нинг Талант кўчаси, 1-уйда турувчи Фания Фахрисламовна Хайруллина (Бекчантаева)дан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

1-Чархкамолон кўчаси, 51-а уйда турувчи **Ҳалима Иброҳимова**нинг Турсунбой Иброҳимовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 02215. Индекс 64969. Нашр. № 1818.